

KNJIGA SAŽETAKA HORIZONTI SNAGE

2. KONFERENCIJA
ŠKOLSKIH PSIHOLOGA

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet

University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Stručni razred za školsku psihologiju Hrvatske psihološke komore u suradnji s
Odsjekom za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
i Agencijom za odgoj i obrazovanje

Psihologijski stručno - znanstveni skup

KNJIGA SAŽETAKA

Zagreb, 29. veljače i 1. ožujka 2024.

Zagreb, 2024.

HORIZONTI SNAGE

2. KONFERENCIJA ŠKOLSKIH PSIHOLOGA

Knjiga sažetaka

Urednice: Natalia Dujić i Nada Kegalj

Programsko-organizacijski odbor

mr. Snježana Kovač, prof., izvrsni savjetnik
predsjednica Programsko-organizacijskog odbora

Članovi

Ivana Čorić, prof., mentor
Mislav Čupić, prof., savjetnik
Ivana Delač, prof., mentor
Natalia Dujić, prof., savjetnik
Đudita Franko, prof., viša savjetnica
prof. dr. sc. Aleksandra Huić
Nada Kegalj, prof., izvrsni savjetnik
Zvončica Kučanda, prof., mentor
prof. dr. sc. Gordana Kuterovac Jagodić
Antonija Vrdoljak, mag. psych.

Organizator:

Stručni razred za školsku psihologiju
Hrvatska psihološka komora
Selska 77a, 10000 Zagreb, Hrvatska
<https://psiholoska-komora.hr/>

Suorganizatori:

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb, Hrvatska
<https://psihologija.ffzg.unizg.hr/>

Agencija za odgoj i obrazovanje
Donje Svetice 38, 10000 Zagreb, Hrvatska
www.azoo.hr

SADRŽAJ:

Pozivno pismo	1
Pozvana predavanja.....	2
Okrugli stolovi	7
Out of the box.....	12
Posteri	17
Prikazi primjera dobre prakse.....	23
Prikaz psihodijagnostičkih instrumenata	44
Prikazi znanstvenih i/ili stručnih radova	47
Radionice.....	62
Simpozij.....	77
Ted talk	83
Popis autora	88

POZIVNO PISMO

Drage kolegice i kolege,

s veseljem vas pozivamo na 2. konferenciju školskih psihologa „Horizonti snage“ koja će se održati 29. veljače i 1. ožujka 2024. godine u Zagrebu u organizaciji Hrvatske psihološke komore, Agencije za odgoj i obrazovanje te Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, koji će i ovaj put biti naš domaćin.

Prva konferencija školskih psihologa "Horizonti snage" održana u veljači ove godine okupila je više od 450 školskih psihologa i nastavnika psihologije, što je činilo preko polovine psihologa zaposlenih u hrvatskim školama. Konferencija je, prije svega, bila mjesto susreta i podrške, mjesto s kojeg smo otišli osnaženi za našu društveno važnu ulogu. Uz sadržajno bogat program, na konferenciji smo po prvi put vidjeli i neke nove oblike izlaganja koji su inspirirali i organizatore drugih susreta psihologa koji su uslijedili. To je samo jedna u nizu pozitivnih promjena koje je konferencija potaknula, no to nije jedino čemu smo stremili.

Nadali smo se promjenama koje će biti znak da postajemo sve primjećeniji u društvu. U tom smislu posebno nas veseli činjenica da je broj psihologa zaposlenih u školama svaki dan sve veći i približava se tisućici, a posljednjih dana nas je ugodno iznenadila i odluka nadležnog ministarstva da školskim psiholozima osigura i nužna sredstva za rad - psihodijagnostičke instrumente.

Vjerujemo da svaka nova konferencija čini korak prema većoj prepoznatljivosti uloge i važnosti školskih psihologa za društvo. Pozivamo vas stoga da nam se pridružite i prijavite svoje sudjelovanje na 2. konferenciji školskih psihologa te tako date svoj vrijedan doprinos u ostvarenju ovog cilja.

Veselimo se novom susretu i zajedničkom radu!

Programsko-organizacijski odbor

POZVANA PREDAVANJA

THINKING DEEPLY OR THINKING CLEARLY? THE ROLE OF CREATIVITY IN EDUCATION

Mojca Juriševič

Faculty of Education, University of Ljubljana, Slovenia

Mojca.Jurisevic@pef.uni-lj.si

It is meaningful to refer to Tesla's famous quote about the difference between deep and clear thinking to explicitly understand the role of creativity in human life and for the future of humanity. Namely, most contemporary authors define creativity as the ability to produce results that are original, unexpected, or novel as well as useful, functional, appropriate, effective, or purposeful, determined according to specific social, cultural and historical criteria. Along with critical thinking, collaboration and communication, creativity is now recognised as one of the key skills for learners in the information-driven economy of the 21st century. Due to its increasing importance for learning, it was included in the PISA assessment in 2022. Indeed, the ability to recognise problems, formulate possible solutions, evaluate the effectiveness of these strategies and then communicate the value of the solutions to others is critical to educational success, occupational performance and quality of life. Furthermore, empirical evidence shows that creativity in childhood predicts success in the labour market and in education: more creative people earn more over the course of their careers, work in higher occupational groups and achieve higher levels of education. Creativity is particularly linked to the cognitive and psychosocial development of individuals, their mental health and has a positive impact on society. It is therefore not surprising that creativity has become a highly topical phenomenon in contemporary educational psychology.

For the purposes of education, however, the distinction between creative thinking and creative outcomes is crucial for three main reasons: it influences how educators think about creativity, how they measure creativity and how they foster creativity in the classroom. As the creative potential of students can be nurtured, it is important that the promotion of creativity is clearly addressed and systematically implemented throughout the education system. In this presentation, we will consider and critically evaluate different ways to foster creative thinking in students, particularly in a safe and stimulating educational environment and in developing a creative community that highly values creative processes and creative outcomes.

Key words: creativity, education, creative thinking, creativity fostering, assessment

**ŠKOLA KAO SIGURNO MJESTO:
OSNAŽIVANJE ŠKOLSKIH PSIHOLOGA ZA PODRŠKU DJECI ŽRTVAMA
OBITELJSKOG ZLOSTAVLJANJA**

Anita Lauri Korajlija

Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska
alauri@ffzg.hr

U ovom predavanju govorit ću o ključnoj ulozi školskih psihologa u prepoznavanju i pružanju podrške djeci žrtvama obiteljskog zlostavljanja. Zlostavljanje u obitelji ima duboke i trajne učinke na psihološku, emocionalnu i akademsku dobrobit djece, zbog čega je neophodno da školski psiholozi posjeduju znanja i vještine potrebne za prepoznavanje i intervenciju u takvim slučajevima. Predavanje pokriva prevalenciju i vrste obiteljskog zlostavljanja, utjecaj na razvoj djece te jedinstvene izazove s kojima se susreću u obrazovnom okruženju, naglašavajući važnost stvaranja školskog okruženja koje je informirano o traumi.

Cilj je osnažiti školske psihologe alatima za prepoznavanje znakova obiteljskog zlostavljanja, pružanje odgovarajuće intervencije i podrške te doprinos cjelovitom i suosjećajnom pristupu rješavanju potreba djece žrtava obiteljskog zlostavljanja u školskom kontekstu.

Ključne riječi: obiteljsko zlostavljanje, djeca žrtve obiteljskog zlostavljanja, intervencija školskog psihologa, školski kontekst

A KAKO SU UČITELJI?

ULOGA UČITELJSKE DOBROBITI U OBRAZOVNOM PROCESU

Iris Marušić

Institut za društvena istraživanja, Zagreb, Hrvatska

iris@idi.hr

Dobrobit učenika posljednjih je godina postala istaknuta tema u obrazovnoj zajednici, ali i u široj javnosti. Razdoblje kriza obilježeno pandemijom i potresom potaknulo je brojna istraživanja i rasprave o tome kako su učenici, koliko se dobro nose s izazovima u školi i što možemo učiniti da ih podržimo. No, znatno se rjeđe raspravlja o tome kako su oni koji bi učenicima trebali biti izvor podrške, a to su njihovi učitelji, stručni suradnici i školsko osoblje.

Možemo li uopće dobro brinuti o učeničkoj dobrobiti, a da se pri tom ne zapitamo kako su njihovi učitelji? Znanstvena istraživanja nude nam sve jasniju sliku o ulozi učiteljske dobrobiti u obrazovnom procesu, što se ogleda i u obrazovnoj politici, ali i u brojnim inicijativama i programima usmjerenima na unaprjeđenje učiteljske dobrobiti. U ovom će se predavanju prikazati glavni elementi dobrobiti učitelja te spoznaje o tome kako je ona povezana s njihovim poučavanjem i karijernim planovima, ali i s dobrobiti samih učenika i njihovim obrazovnim postignućima. Posebna će se pažnja posvetiti istraživanjima dobrobiti učitelja na početku karijere u hrvatskom kontekstu, jer su prve godine karijere učitelja presudne za njihovu odluku o ostanku u profesiji. Na kraju, izložit će se preporuke za unaprjeđenje dobrobiti učitelja i školskog osoblja s fokusom na cjeloviti pristup koji škole čini dobrim mjestom za sve sudionike odgojno-obrazovnog procesa.

Ključne riječi: učitelji, učiteljska dobrobit, početak karijere, obrazovni proces

„VARALICE VARAJU“?

SUVREMENE SPOZNAJE O ODREDNICAMA AKADEMSKOG NEPOŠTENJA UČENIKA I KAKO GA EFIKASNIJE SPRIJEČITI

Nina Pavlin-Bernardić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

nbernardi@ffzg.hr

Različiti oblici akademskog nepoštenja, kao što su varanje na ispitima ili plagiranje tuđih radova, vrlo su rasprostranjeni kod hrvatskih učenika, a s korištenjem digitalne tehnologije i online nastave za vrijeme pandemije COVID-a poprimili su i „modernije“ oblike. U ovom će predavanju stoga biti dan pregled dosadašnjih spoznaja istraživanja u Hrvatskoj i inozemstvu o čestini i oblicima varanja u današnje vrijeme te njihovim individualnim, motivacijskim i kulturalnim odrednicama. Kako se u više dosadašnjih istraživanja predavačice i njezinih suradnica pokazalo da su uz navedene faktore i kontekstualni, tj. situacijski uvjeti bitan prediktor akademski nepoštenog ponašanja učenika, o njima će također biti riječi. Naime, različite okolnosti vrednovanja znanja i pristup škola i nastavnika svakako mogu potaknuti ili umanjiti varanje kod učenika. Kako rezultati istraživanja pokazuju da mnogi nastavnici ne znaju kako reagirati u takvim situacijama ili njihove reakcije ne uključuju ozbiljne posljedice, u predavanju će biti riječi i o metodama efikasnijeg sprječavanja akademskog varanja učenika.

Ključne riječi: akademsko nepoštenje, prediktori akademski nepoštenog ponašanja, provjera znanja, nastavnici, metode sprječavanja akademskog varanja

OKRUGLI STOLOVI

PSIHOLOŠKA PROCJENA I PREVENCIJA PSIHIČKIH SMETNJI U ŠKOLSKOM KONTEKSTU

Anita Lauri Korajlija¹, Nataša Jokić-Begić¹ i Snježana Kovač²

¹Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

²Škola za cestovni promet, Zagreb, Hrvatska

¹alauri@ffzg.hr, ²snjezana.kovac@scp.hr

Već smo godinama svjedoci pogoršanja psihičkog zdravlja mlađih generacija, pri čemu su kliničke slike sve ozbiljnije i obilježene autoagresivnim ponašanjima. Kapaciteti kliničkih ustanova su popunjeni upravo djecom i mladim s ozbiljnim psihičkim smetnjama, na razgovor s kliničkim psihologom i psihijatrom se čeka mjesecima. U takvim okolnostima djeca i mladi s teškoćama psihičkog zdravlja ne bivaju dovoljno rano prepoznata niti im se pomoć pruža na vrijeme, a ako imaju blaže smetnje gotovo je sigurno da neće uspjeti dobiti pomoć kliničara koji su preplavljeni pacijentima s vrlo ozbiljnim kliničkim slikama. Stoga uloga školskih psihologa u zaštiti psihičkog zdravlja postaje sve značajnija. Svjesni nužnosti jačanja kliničkih kompetencija kod školskih psihologa pokrenuli smo kolegij *Psihološka procjena i prevencija psihičkih smetnji u školskom kontekstu* koji se odvija u okviru Poslijediplomskog specijalističkog studija kliničke psihologije. Sadržaj kolegija obuhvaća rad s učenicima s različitim vrstama teškoća (teškoće učenja, neurorazvojne teškoće, internalizirane i eksternalizirane teškoće, suicidalnim i samopovređujućim ponašanjima, rodne nekonformnosti, seksualnosti), krizne intervencije, provođenje probira, pisanje nalaza i mišljenja, te rad s roditeljima i nastavnicima. Cilj kolegija je kroz integraciju suvremenih teorija, empirijskih podataka i svakodnevnih iskustava osnažiti kompetencije školskih psihologa u provođenju probira i individualnih procjena, savjetodavnom radu s učenicima s različitim psihičkim smetnjama, te senzibiliziranju roditelja i nastavnika za teškoće psihičkog zdravlja.

Okrugli stol okupit će izvođače i polaznice prvog ciklusa koji je održan u studenom/prosinu 2023. godine kako bi prikazali sadržaj kolegija i svoje iskustvo sudjelovanja. Dotaknut ćemo se i suradnje školskih psihologa i kliničkih psihologa kako bi dali sasvim konkretne smjernice za rad s djecom i mladima.

Ključne riječi: psihološka procjena, prevencija psihičkih smetnji, zaštita psihičkog zdravlja djece i mladih, školski kontekst, stručno usavršavanje školskih psihologa

CHATGPT DONOSI VIŠE ŠTETE NEGO KORISTI ZA UČENIKE – DEBATA KAO STRATEGIJA POUČAVANJA

Eta Krpanec¹, Aleksandra Huić² i Nada Kegalj³

¹Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

²Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

³OŠ Podmurvice, Rijeka, Hrvatska

eta.krpanec@pilar.hr, ahuic@ffzg.hr, nadakegalj@yahoo.com

Debata, odnosno visoko strukturirana rasprava o nekoj temi u kojoj su suprotstavljena dva suprotna gledišta, može obogatiti i nastavu i školski život učenika. U ovom izlaganju definirat ćemo što je debata, predstaviti različite oblike debate koji se mogu prakticirati unutar obrazovnog sustava, te demonstrirati debatu. Eta Krpanec, istraživačica u području psihologije obrazovanja i dugogodišnja voditeljica Hrvatske debatne reprezentacije, objasnit će što je debata, kako se prakticira u našem školskom sustavu te koje su sve dobrobiti za učenike. Izv. prof. Aleksandra Huić, istraživačica u području psihologije obrazovanja i metodičarka, objasnit će kako debatu koristiti kao metodu poučavanja u nastavi. Nada Kegalj, školska psihologinja, iznijet će svoja iskustva dugogodišnjeg vođenja školskog debatnog kluba. Glavni dio izlaganja bit će posvećen prezentacijskoj debati, u kojoj će sudjelovati učenici II., X. i XV. gimnazije u Zagrebu koji su članovi Hrvatske debatne reprezentacije. Debatirat će na tezu *ChatGPT donosi više štete nego koristi za učenike*. Na ovaj način publika će imati priliku vidjeti debatu u akciji, i uvjeriti se u sposobnosti kritičkog mišljenja srednjoškolaca kada im se pruži prilika da aktivno participiraju i iznose svoja mišljenja na važne teme u obrazovnom sustavu.

Ključne riječi: debata, kritičko mišljenje, ChatGPT

STIŽU SDD, SUO, SKAD-62, BYI-II, TSCYC, ASEBA I ŠTO SAD?

Mia Masnjak Kalčik¹, Gordana Novković Poje² Ana Bare³ i Jelena Strujić⁴

¹Osnovna škola Alojzija Stepinca, Zagreb, Hrvatska

²Osnovna škola Eugena Kvaternika, Velika Gorica, Hrvatska

³Osnovna škola Petra Zrinskog, Zagreb, Hrvatska

⁴Osnovna škola Ante Kovačića, Zagreb, Hrvatska

¹mia.masnjak@skole.hr, ²gordana.novkovic@skole.hr, ³ana.bare@skole.hr,

⁴jelena.strujic@skole.hr

Okrugli stol s aktualnom temom nabave psihodijagnostičkih instrumenata školskim psiholozima od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja u svrhu psihološke procjene teškoća učenika u području mentalnog zdravlja propisanom Odlukom o dodjeli bespovratnih sredstava osnovnim i srednjim školama za nabavku psihodijagnostičkih sredstava.

Institucije i ustanove koje pružaju psihodijagnostički i terapijski tretman djece su prebukirane. U školama smo svakodnevno suočeni s činjenicom porasta nasilja među djecom no i porasta poremećaja mentalnog zdravlja kod djece osnovnoškolske dobi. Najčešći poremećaji mentalnog zdravlja koji se pojavljuju u osnovnoškolskoj dobi su depresivnost, anksioznost, ljutnja, ometajuća ponašanja, narušeno samopoimanje, strahovi, neefikasno suočavanje sa stresom, pa i samoozljeđivanje. Školski psiholozi su uglavnom bili u nedostatku psihodijagnostičkih instrumenata koji bi identificirali teškoću mentalnog zdravlja kako bi mogli pravovremeno reagirati i djelovati u suradnji s roditeljima te intersektorno i multidisciplinarno sa stručnjacima vanjskih institucija. Trenutno je situacija mnogo bolja te će biti opskrbljeni setom psihodijagnostičkih instrumenata Naklade Slap koje je Ministarstvo znanosti i obrazovanja ponudilo na izbor ponaosob svakom školskom psihologu, a radi se o sljedećim psihodijagnostičkim instrumentima: SDD (Skala depresivnosti za djecu i adolescente), SUO (Skala suočavanja sa stresom za djecu i adolescente), SKAD-62 (Skala anksioznosti i strahova za djecu i adolescente), BYI-II (Beckovi inventari za mlade - drugo izdanje za djecu i adolescente), TSCYC (Ljestvica simptoma traume kod mlađe djece) i ASEBA za školsku dob. Psihodijagnostička sredstva su naručena i u fazi pristizanja u škole, pokušat ćemo odgovoriti na pitanja: kako ih što efikasnije implementirati i administrirati u svakodnevnom neposrednom radu s učenicima osnove škole, kako primijeniti i interpretirati testove u školama, kakva su nam prethodna iskustva u korištenju nekih navedenih testova u školskom kontekstu, što dalje sa rizičnim učenicima, kako s roditeljima komunicirati o rezultatu testa i ukazati na postojanje problema koji je nužno adresirati, koje su mogućnosti za kontinuiran individualni rad s djecom u školi, koju djecu upućujemo u vanjske institucije i kome ih uputiti, kako surađivati s vanjskim stručnjacima u postizanju dobrobiti za dijete.

Ključne riječi: SDD, SUO, SKAD-62, ASEBA, Beckovi inventari

DRUŽBA PERE KVRŽICE DANAS - PSIHOLOŠKA OTPORNOST DJECE U OSNOVNOJ I SREDNJOJ ŠKOLI

Ljiljana Šapić Kozar¹, Zvončica Kučanda², Dejana Varnica³ i Diana Viduka⁴

¹OŠ Vladimira Becića Osijek, Hrvatska

²OŠ Bratoljuba Klaića, Bizovac, Hrvatska

³OŠ Josipa Matoša i Gimnazija Vukovar, Vukovar, Hrvatska

¹ljiljana.sapic-kozar@skole.hr, ²z.kucanda@yahoo.com, ³dejanavarnica@gmail.com,

⁴dviduk@gmail.com

Psihološka otpornost definira se kao mogućnost pojedinca da se uspješno nosi sa životnim krizama, te podrazumijeva sposobnost prilagodbe i zaštite od nepovoljnih posljedica koje proizlaze iz kriznih stanja. Psihološki otporniji ljudi lakše održavaju psihičko zdravlje tijekom prolaska kroz teško životno razdoblje te se brže vraćaju u stanje emocionalne stabilnosti. Psihološka otpornost ili rezilijentnost, uključuje više različitih vještina, individualnih karakteristika i sposobnosti koje je potrebno razvijati kako bi se povećala otpornost na izazovne životne situacije. Povećanje psihološke otpornosti uključuje rad na usvajanju i poboljšanju različitih vještina. Koje su to sastavnice psihološke otpornosti? Koliko su psihološki otporni učenici osnovne a koliko učenici srednje škole? Koji su faktori danas koji idu u prilog psihološkoj otpornosti, a koji joj faktori negativno doprinose? Koji su načini jačanja psihološke otpornosti kod učenika? Kako jačati psihološku otpornost učenika s poteškoćama u razvoju? S kojim čimbenicima psihološka otpornost najviše korelira? Koji je značaj suradnje s roditeljima u jačanju psihološke otpornosti učenika? Na ta i ostala pitanja vezana uz psihološku otpornost diskutirat će sudionice okruglog stola.

Ključne riječi: psihološka otpornost, psihološka fleksibilnost

OUT OF THE BOX

MINDFULNESS NA ZAGREBAČKOJ TREŠNJEVKI

Klara Bosnar¹ i Natalia Dujic²

¹*OŠ Julija Klovića Zagreb, Hrvatska*

²*OŠ Matije Gupca Zagreb, Hrvatska*

¹klara.bosnar@skole.hr, ²natalia.dujic@gmail.com

Usredotočena svjesnost (eng. mindfulness) stanje je svijesti u kojem je pažnja usmjerena na vlastita iskustva, odnosno tjelesne osjete, misli i osjećaje te na okolinu koja nas okružuje. Usmjeravanje pažnje odvija se u sadašnjem trenutku, sa stavom uvažavanja i neprosuđivanja. Tehnika mindfulnessa pomaže smanjiti anksioznost, depresiju, agresiju, psihosomatske probleme te poboljšati samopouzdanje i društvene vještine kod djece i mladih. U vrijeme kada u školama uočavamo sve veći broj internaliziranih poteškoća kod učenika, tehnika mindfulnessa može biti korisna i kao intervencija i kao preventivna strategija.

Istraživanja pokazuju da prakticiranje tehnika mindfulnessa u školi ima pozitivan učinak na pažnju, socijalni i emocionalni razvoj učenika te na poboljšavanje izvršnih funkcija i pamćenja. U izlaganju će biti prikazane intervencije i mogućnosti primjena tehnika mindfulnessa u radu s učenicima kod kojih postoji rizik za razvoj internaliziranih poteškoća.

Ključne riječi: mindfulness, pažnja, svjesnost, internalizirane poteškoće, rad školskog psihologa

LARP U ŠKOLI, V2 – ŠTO, ZAŠTO I KAKO, TE KAKVE VEZE ERASMUS IMA S TIME?

Ivana Delač

III. gimnazija, Zagreb, Hrvatska

ivana.delac1@skole.hr

LARP, igra uživanja u uloge koja je svojevrsni križanac između psihodrame i amaterskog kazališta bez publike, u nordijskim je zemljama priznat i korišten edukativni alat, a sve se više govori i o benefitima LARP-a u kontekstu očuvanja mentalnog zdravlja i rada s učenicima s posebnim obrazovnim potrebama. Temeljna ideja edukativnog LARP-a je osigurati motivirajuće i zabavno okruženje za učenje u svojevrsnoj „sekundarnoj stvarnosti“ u kojoj učenici mogu istraživati različite fenomene, iskušavati nove načine razmišljanja, ponašanja, rasuđivanja i osjećanja bez straha od negativnih posljedica. U ovom svojevrsnom nastavku izlaganja s Prve konferencije školskih psihologa „Horizonti snage“, prikazat će se aktivnosti i rezultati Erasmus projekta *(Role)play & Learn – LARP as an educational tool* proveden u III. gimnaziji i razmotriti mogućnosti primjene LARP-a u drugim školama.

Ključne riječi: LARP, *live action roleplaying*, igra uloga uživo, edukativni alat, Erasmus

1, 2, 3... IGROM DO KONTAKTA

Ivana Jambrović Čugura

III. gimnazija, Split, Hrvatska

ijambrovic@yahoo.com

Igra je važna za ljudsku dobrobit. Ona ima ključnu ulogu u razvoju djece i značajan utjecaj na njihovo fizičko, emocionalno, socijalno i kognitivno blagostanje. Istraživanja pokazuju da kombinacija rada i igre može pružiti optimalan kontekst za učenje i kreativnost, kako za djecu tako i za odrasle. Igra, kao prirodan način izražavanja emocija kod djece, resurs je koji se može iskoristiti i u radu s adolescentima koji nisu uvijek skloni verbalnom izražavanju. Tehnike terapije igrom olakšavaju komunikaciju i stvaraju siguran prostor za izražavanje teških osjećaja. U psihoterapijskom radu igra je ključno sredstvo putem kojeg terapeut uspostavlja kontakt s djetetom i podržava ga u prevladavanju izazova s kojima se ono suočava. Iskustvena priroda aktivnosti koje uključuju igru omogućava djeci i adolescentima obradu i oslobađanje emocija, što dovodi do dubljeg razumijevanja sebe i svojih emocionalnih stanja. Ovakve aktivnosti potiču pozitivan terapijski odnos između terapeuta i klijenta, stvaraju okolinu povjerenja i podrške ključnu za rast i ozdravljenje te pružaju siguran i učinkovit način za istraživanje dječjih osjećaja, razvoj mehanizama suočavanja te poticanje osobnog rasta. U izlaganju će biti prikazane neke od tehnika za rad s učenicima različitih individualnih potreba koje se mogu prilagoditi njihovom uzrastu.

Ključne riječi: terapija igrom, terapijski rad, djeca, adolescenti

PREVENCIJA KROZ UČENIČKI PODCAST

Marija Jurić¹ i Marko Berberović²

^{1,2}OŠ Drenje, Drenje, Hrvatska

¹marija.novoselic@gmail.com; ²berberovicmarko@gmail.com

Uloga psihologije u različitim aspektima odgoja i obrazovanja sve je veća. Suradnjom školske psihologinje i nastavnika Informatike koji vodi Učenički podcast kao izvannastavnu aktivnost nastala je serija podcast epizoda vezano za prevenciju u smislu očuvanja dobrog mentalnog zdravlja. Učenički podcast, kao primjer dobre prakse, između ostalog, naglašava i promovira važnost mentalnog zdravlja kod učenika. Tijekom projektnog učenja (istraživački rad, suradničko učenje, kritičko razmišljanje, učenje temeljeno na upitima, učenje temeljeno na problemima) učenici upoznaju svoje interese, razgovaraju o aktualnim temama tijekom odrastanja i perioda adolescencije, od brige za vlastito mentalno zdravlje, hobija do aktivnosti na društvenim mrežama i utjecaja koje iste imaju na vlastitu sliku o sebi. Kroz snimanje podcast epizoda, učenici kritički promišljaju o važnim temama koje su usmjerene na prevenciju neprimjerenih ponašanja te koje potiču zdravo odrastanje. Pri tome učenici njeguju i socioemocionalne te komunikacijske vještine, rade timski, međusobno se uvažavaju te surađuju s vršnjacima. Učenici spoznaju da tema mentalnog zdravlja prestaje biti tabu i učeći jedni od drugih lakše i otvorenije govore o svojim problemima. Ovom aktivnošću su povezani inicijativa, želja, motivacija, kreativnost i znanje kako bi se učenike potaknulo na razgovor o emocijama i mentalnom zdravlju, a sve kroz njima zanimljiv medij. Njeguje se odnos nastavnik-učenik kroz interakciju i sudjelovanje u podcast epizodama. Upravo uz roditelje, i nastavnici su modeli ponašanja te izvori za učenje o mentalnom zdravlju. Kako će se učenici osjećati i koliko će biti uspješni, uz kognitivne sposobnosti, sve više ovisi i o emocionalnim kompetencijama koje su nedovoljno prisutne u školama, a koje se razvijaju tijekom ove izvannastavne aktivnosti, doprinose edukaciji o mentalnom zdravlju te svim izazovima i dostupnim sadržajima s kojima se učenici suočavaju tijekom odrastanja.

Ključne riječi: podcast, prevencija, mentalno zdravlje, učenici, kritičko mišljenje

POSTERI

ŠKOLSKI USPJEH, ZADOVOLJSTVO OBITELJSKIM ODNOSIMA I MENTALNO ZDRAVLJE ADOLESCENATA

Sandra Anđelić¹, Sanja Kaštelan², Daniela Krnić Turkalj³ i Josipa Srzentić⁴

^{1,2,3,4}Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ, Rijeka, Hrvatska

¹sandra.andjelic@zzizpgz.hr, ²sanja.kastelan@zzizpgz.hr, ³daniela.krnic@zzizpgz.hr,

⁴josipa.srzentic@zzizpgz.hr

Cilj istraživanja bio je istražiti odnos školskog uspjeha, zadovoljstva obiteljskim odnosima i mentalnog zdravlja adolescenata. Mentalno zdravlje je procijenjeno ispitivanjem samoefikasnosti, anksioznosti i depresivnosti. Osim utvrđivanja povezanosti među varijablama, uspoređeni su i rezultati mladića i djevojaka. Istraživanje je provedeno na 362 učenika 7. razreda osnovne škole. Primijenjeni su Skala zadovoljstva obitelji iz Skale kvalitete obiteljskih interakcija – KOBI (Vulić-Prtorić, 2000), Upitnik samoefikasnosti za djecu– SEQ-C (Vulić-Prtorić, 2006) te skale anksioznosti i depresivnosti iz Beckovog inventara za mlade (Beck, 2011). Dobiveni rezultati upućuju na povezanost školskog uspjeha s ukupnom i akademskom samoefikasnosti. Adolescenti koji procjenjuju veće zadovoljstvo obiteljskim odnosima pokazuju značajno višu razinu opće samoefikasnosti, a postižu i značajno više rezultate na skalama akademske, socijalne i emocionalne samoefikasnosti. Anksioznost i depresivnost su negativno povezane s procjenom zadovoljstva obiteljskim odnosima kao i sa svim vrstama samoefikasnosti. Značajnim prediktorima depresivnosti pokazali su se zadovoljstvo obiteljskim odnosima, te socijalna i akademska samoefikasnost, dok su se značajnim prediktorima anksioznosti pokazali zadovoljstvo obiteljskim odnosima i emocionalna samoefikasnost. Pronađene su i određene spolne razlike. Djevojke postižu viši školski uspjeh i više rezultate na skali depresivnosti te niže rezultate na upitniku opće samoefikasnosti i skali emocionalne samoefikasnosti u odnosu na mladiće. U procjeni zadovoljstva obiteljskim odnosima nisu utvrđene značajne razlike među mladićima i djevojkama.

Ključne riječi: školski uspjeh, anksioznost, depresivnost, samoefikasnost

NEKI KORELATI NASTAVNIČKOG STRESA U RURALNIM I GRADSKIM SREDINAMA

Antonija Ercegović

Katolička osnovna škola Ivo Mašina, Zadar i OŠ Nikole Tesle, Gračac, Hrvatska

antonija.ercegovic@skole.hr

Učiteljska profesija jedna je od profesija s izraženijom razinom dnevnog stresa (Hepburn i Brown, 2001; Farley i Chamberlain, 2021) te je ona usporediva sa stresom koji se javlja kod liječnika i medicinskih sestara. Brojni autori ističu da je profesionalno zdravlje učitelja osnova učinkovitog rada suvremene škole i njezin strateški izazov (Sinković, 2015; Osipova i sur. 2018; Dokoza i sur. 2020, itd.). S obzirom na niz istraživanja (Brkić i Rijavec, 2011; Knežević, 2016, itd.) u kojima su utvrđeni uzroci i korelati nastavnčkog stresa, cilj ovog istraživanja je utvrditi neke korelate nastavnčkog stresa s obzirom na demografske karakteristike i radno mjesto. Ispitane su demografske karakteristike (dob, radni staž, mjesto rada, područje rada), razina samoefikasnosti i izvori nastavnčkog stresa na uzorku učitelja predmetne i razredne nastave Katoličke OŠ Ivo Mašina u Zadru, koja ujedno predstavlja gradsku školu i OŠ Nikole Tesle u Gračacu, koja predstavlja školu u ruralnom području Zadarske županije. Korišten je Upitnik općih podataka (dob, spol, radni staž, mjesta boravka i specifično zanimanje). Samoefikasnost učitelja je mjerena Skalom učiteljske samoefikasnosti (Teacher Selfefficacy Scale; Schwarzer, Schmitz i Daytner, 1999) koja se sastoji od 10 tvrdnji. Za mjerenje nastavnčkog stresa koristila se Skala za mjerenje izvora nastavnčkog stresa Boylea i sur. (1995, prema Mikulandra i Sorić, 2004) koju su na hrvatski jezik prevele i adaptirale Mikulandra i Sorić (2004). Analizom je obuhvaćena ukupna razina nastavnčkog stresa, kao i rezultati na subskalama koje se odnose na neprimjereno ponašanje učenika, potrebu za profesionalnim priznanjem te radno opterećenje. Rezultati ukazuju na značajno visoke razine nastavnčkog stresa kod obje skupine sudionika te smanjenu razinu učiteljske samoefikasnosti. Dobivena je značajna razlika u određenim faktorima nastavnčkog stresa između uzorka nastavnika iz gradskog i ruralnog područja, pa tako između ostalog, nastavnici iz ruralnog područja županije su izvještavali o većoj razini nezadovoljstva zbog nezadovoljene potrebe za profesionalnim priznanjem, dok su učitelji iz gradskog područja županije izvještavali o višim razinama stresa zbog velikog radnog opterećenja.

Ključne riječi: nastavnici, nastavnčki stres, samoefikasnost

PREVENTIVNI PROGRAM I VRŠNJAČKO NASILJE

Ana Matković¹ i Jelena Leko²

¹Katolička osnovna škola u Požegi, Hrvatska

²Katolička osnovna škola u Novskoj, Hrvatska

¹amatkovic7@gmail.com, ²noa.04.08@gmail.com

Škola, kao dio društvene zajednice, je pozvana promovirati pozitivne ljudske vrijednosti i vlastitim primjerima pružanja podrške poučavati djecu samopoštovanju, poštivanju različitosti te zdravim međuljudskim odnosima. Unatoč tome, suvremeni način života i iskrivljeni životni prioriteti vode fenomenu vršnjačkog nasilja. Vršnjačko nasilje podrazumijeva različite oblike ponašanja koja kroz trajnu i namjernu zlouporabi moći u odnosima kroz ponavljano verbalno, fizičko ili socijalno ponašanje imaju namjeru nanijeti fizičku, socijalnu ili psihološku štetu osobi. Obzirom da dovodi do ozbiljnih poteškoća, kako emocionalnih, socijalnih tako i poteškoća u ostvarenju školskog uspjeha, iznimno je važno prevencija. Nasilje, nažalost, nije moguće u potpunosti iskorijeniti, ali je moguće senzibilizirati i poučiti učenike o načinima reagiranja i (samo)zaštite te odgovornom ponašanju. Cilj školskog preventivnog programa Rastimo zajedno i zdravo u dobru i vrlinama je stjecanje i razvoj ljudskih vrlina, životnih vještina i kompetencija koje pomažu učenicima da se uspješno nose s izazovima odrastanja i cjelovitim razvojem osobe. Sadržaji preventivnih aktivnosti su integrirani u cjelokupni školski rad (redovitu nastavu, satove razrednog odjela i izvannastavne aktivnost) kroz brojne aktivnosti s učenicima i roditeljima. Polazišna točka projekta bila je provedba anketnog ispitivanja "Prisutnost nasilja i ovisnosti među nama" u kojem su sudjelovali učenici od 4. do 8. razreda iz dvije škole. Isto ispitivanje je ponovljeno po završetku projekta radi utvrđivanja učinkovitosti provedenih preventivnih aktivnosti. Za učinkovitost preventivnih aktivnosti potrebno je zajedništvo i suradnja cijele odgojno-obrazovne zajednice.

Ključne riječi: razvoj vrlina i vještina, prevencija nasilja u školi

UPOTREBA DUHANA (NAVIKA PUŠENJA) KOD UČENIKA DVIJE GODINE NAKON POČETKA PANDEMIJE COVID-19

Lara Petković¹, Ivana Pavić Šimetin², Dijana Mayer³, Ana Žegrec⁴, Maja Valentić⁵ i Tonka Karin⁶

^{1,2,3,4,5,6} Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb, Hrvatska

¹lara.petkovic@hzjz.hr

Analizom podataka o zdravstvenom ponašanju učenika (HBSC) nastojalo se ispitati povezanost između pušenja i utjecaja koronavirusa na mentalno zdravlje školaraca u dobi od 11, 13 i 15 godina. Provedeno je u proljeće 2022., 2 godine nakon pojave pandemije, a uzorak je uključivao 2411 učenika i 2589 učenica.

Rezultati pokazuju kako je u posljednjih 30 dana 2,6 % učenika i 1,1 % učenica starosti 11 godina pušilo barem jednom ($p = 0,018$), kao i 7,3 % dječaka i 8,1 % djevojčica u drugoj te 24,3 % dječaka i 27,7 % djevojčica u trećoj dobnoj skupini.

Negativan utjecaj koronavirusa na mentalno zdravlje navelo je 20,8 % učenika starosti 11 godina, 17,9 % dječaka od 13 godina te njih 19,7 % starosti do 15 godina, kao i 18,5 % učenica starosti 11 godina, 35 % 13-godišnjakinja i 39,2 % djevojčica dobi od 15 godina ($p < 0,001$).

Među 11-godišnjacima, 6.6 % dječaka koji su naveli negativan utjecaj koronavirusa na mentalno zdravlje pušilo je u posljednjih 30 dana, uz 1.6 % dječaka koji su prijavili neutralan/pozitivan utjecaj pandemije na mentalno zdravlje ($p = 0,001$). Isto je navelo i 2,0 % učenica s negativnim te 0.7 % učenica s neutralnim/pozitivnim utjecajem korone.

Kod dječaka starosti 13 godina 9.9 % njih s negativnim i 6.2 % s neutralnim/pozitivnim utjecajem korone na mentalno zdravlje pušilo je u posljednjih 30 dana. U istoj dobnoj skupini. 12,7 % djevojčica s negativnim i 5,5 % njih s neutralnim/pozitivnim utjecajem korone zapalilo je cigaretu u posljednjih 30 dana ($p < 0,001$).

32.4 % učenika i 22.3 % učenica s neutralnim/pozitivnim utjecajem koronavirusa na mentalno zdravlje, u dobi od 15 godina, pušilo je u posljednjih 30 dana ($p = 0,015$), jednako kao i 38.1 % učenica s negativnim i 20,4 % učenica s neutralnim /pozitivnim utjecajem u istoj dobnoj skupini ($p < 0,001$).

Uz porast u uporabi duhana, vidljivo je da su 11-godišnji dječaci pušili češće od vršnjakinja, no spolne razlike s vremenom nestaju. No pri najstarijoj skupini zamjetno je odstupanje, odnosno kako su djevojčice pušile gotovo češće od dječaka.

Ključne riječi: uporaba duhana, pušenje, COVID-19, učenici, mentalno zdravlje

PRIČE KOJE PROMIČU INKLUZIJU I JEDNAKOST

Dejana Varnica¹, Ivana Kurtušić² i Gabriela Filić³

^{1,2,3}OŠ Josipa Matoša, Vukovar, Hrvatska

¹dejana.varnica@gmail.com, ²ivana.an26@gmail.com, ³gabriela.filic97@gmail.com

Priče i bajke su uobičajeni dio odrastanja djece, od hrabrih junaka i heroja do zlikovaca, one su moćni odgojno-obrazovni alati u kognitivnom, emocionalnom, psihološkom i pedagoškom smislu. Neka istraživanja pokazuju da priče potiču snažnu i trajnu emocionalnu uključenost djece. Priče predstavljaju strategije koje djeca usvajaju kako bi se nosila s uobičajenim stresnim iskustvima, u njima vide trenutne emocionalne brige i koriste ih za pronalaženje rješenja za svoje probleme. Stoga dječja književnost pomaže u prilagodbi djece društvu u kojem žive i olakšava razvoj socio-emocionalnih vještina. Dječja književnost bila je često na meti kritika zbog pogrešnog načina prikazivanja osoba s invaliditetom. Danas je situacija znatno bolja, ali i dalje su osobe s invaliditetom rijetko glavni likovi priče, čime se šalje poruka da su manje zanimljivi i cijenjeni članovi društva. Zbog toga je važno kreirati inkluzivne materijale za čitanje, jer izlaganje djece pozitivnim uzorima (modelima) može utjecati na njihovo samopoštovanje i socijalni identitet, poboljšati interakcije s drugima, te povećati emocionalnu povezanost s knjigom odnosno pričom. Djeca kroz priče upoznaju svijet različitih likova te inspirirani njima mogu stvarati i usmjeravati vlastite emocije i misli. Cilj Erasmus+ projekta *Role Models* upravo je stvaranje pozitivnih priča koje realno prikazuju osobe s invaliditetom. Javno dostupne kratke i inspirativne priče u obliku e-knjiga na 4 europska jezika predstavljaju i moguće modele uspjeha i osobnog rasta te potiču inkluziju, promičući pri tome pismenost i digitalne kompetencije učenika. Uz priče, u projektu je kreiran i priručnik za učitelje o poticanju samopouzdanja i samopoštovanja kao ključnih čimbenika u odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju. Javno je dostupan i *ready to use* alat za stručnjake koji rade s učenicima mlađe osnovnoškolske dobi u svrhu izrade sličnih poučnih priča na način da se usmjere na pozitivne aspekte njihovog svakodnevnog života i rada.

Ključne riječi: inkluzivne priče, uzori (modeli), samopoštovanje

PRIKAZI PRIMJERA DOBRE PRAKSE

PRIKAZ STRATEGIJE ZAŠTITE MENTALNOG ZDRAVLJA U SŠ DR. ANTUNA BARCA CRIKVENICA

Jasna Borbelj Čeko

SŠ dr. Antuna Barca Crikvenica, Hrvatska

jasna.borbelj-ceko@skole.hr

Istraživanja pokazuju očigledan porast problema mentalnog zdravlja među djecom i mladima, pri čemu 11,5% djece i mladih u Hrvatskoj ima dijagnosticirane psihičke poremećaje (UNICEF, 2021.). Srednja škola dr. Antuna Barca Crikvenica, reagirala je na navedeni izazov osnivanjem Tima za mentalno zdravlje u lipnju 2023. godine, a čiji je glavni cilj razvijanje i provedba Strategiju za zaštitu mentalnog zdravlja učenika. Strategija je donesena u lipnju 2023. te ističe važnost prevencije problema mentalnog zdravlja te pravovremenih intervencija kada se problemi jave. Ovo je prvi dokument ovog tipa donesen u Republici Hrvatskoj. To je dokument koji se sastoji od nekoliko ključnih komponenti poput edukacije nastavnika i roditelja, s fokusom na prepoznavanju problema mentalnog zdravlja i pružanju podrške učenicima. Strategija se nadalje sastoji od smjernica za razgovor s učenicima, preventivnih programa i intervencija za učenike, adresara stručnjaka za mentalno zdravlje, kao i jasno definiranih protokole postupanja u kriznim situacijama, poput suicidalnosti ili samoozljeđivanja. Ovi protokoli pružaju smjernice za nastavnike i stručne suradnike u hitnim situacijama, čime škola aktivno reagira na ozbiljne izazove mentalnog zdravlja. Redovita evaluacija Strategije osigurava prilagodbu promjenama i postizanje ciljeva. Ova inicijativa postavlja primjer u unaprjeđenju brige o mentalnom zdravlju u školama, ističući važnost brze i stručne reakcije na krizne situacije. Cilj je jačanje psihološke otpornosti mladih, stvaranje zdravijeg društva i poticanje obiteljske podrške. U prikazu primjera dobre prakse prikazat će se Strategija zaštite mentalnog zdravlja učenika u spomenutoj školi s naglaskom na razvijene protokole postupanja u slučaju kriznim situacijama te primjerenima preventivnih aktivnosti.

Ključne riječi: mentalno zdravlje mladih, prevencija, protokoli postupanja, strategija

PLAKÁTI ZA DUŠU

Ivna Grbavac¹ i Mirela Grbić²

¹OŠ kralja Zvonimira, Solin, Hrvatska

²Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko- dalmatinske županije, Split , Hrvatska

[1ivna.split@yahoo.com](mailto:ivna.split@yahoo.com), [2mirela.grbic@gmail.com](mailto:mirela.grbic@gmail.com)

Putujuća izložba *Plakati za dušu* našla je svoje mjesto u školama kao dio preventivnih aktivnosti. Preventivne aktivnosti su važan dio života svake škole. *Plakati za dušu* su nastali s ciljem zaštite i unaprjeđenja mentalnog zdravlja djece i mladih tijekom različitih projektnih aktivnosti Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Službe za mentalno zdravlje i odgojno-obrazovnih ustanova u županiji proteklih godina.

Izložbom plakata se potiče razvoj medijske i emocionalne pismenosti, kroz vizualne komunikacije u zaštiti i unaprjeđenju mentalnog zdravlja djece i mladih. Cilj prenošenja pozitivnih poruka na plakatima je razvijanje zdravih navika i preuzimanje odgovornosti za vlastito zdravlje, naglašava se i upozorava na važnost prepoznavanja osnovnih psiholoških potreba, te se nude putokazi i smjernice za sigurno odrastanje. Virtualna izložba je omogućila učenicima i učiteljima još jedan zanimljiv oblik komunikacije i poticaj na razgovor o važnosti očuvanja zdravlja, te o poteškoćama u mentalnom zdravlju. Odavno kažu da slika vrijedi tisuću riječi, a izbori i zapažanja učenika tijekom razgledavanja plakata nam pokazuju da su na plakatima namijenjenim djeci i mladima važni humor, optimizam i prihvaćanje nesavršenosti. „Kad misliš da ne možeš, moraš vjerovati u sebe”, rekla je jedna učenica 3.razreda.

Ključne riječi: vizualna komunikacija, plakat, preventivne aktivnosti

SUSTAVNO OPAŽANJE PONAŠANJA UČENIKA U ŠKOLI - PRIJEDLOG MODELA

Bojan Klapčić

Osnovna škola Vladimira Nazora, Pribislavec, Hrvatska

bojan.klapcic@skole.hr

Upravljanje ponašanjem učenika u razredu smatra se ključnim područjem psihologije obrazovanja. Ciljevi tog upravljanja su: (a) stvaranje razredne klime koja pogoduje učenju, (b) sprečavanje budućih neprimjerenih ponašanja učenika i razvoja poremećaja u ponašanju učenika, (c) prepoznavanje učenika s teškoćama socijalno-emocionalne prilagodbe i/ili s psihopatološkim teškoćama radi individualnih i grupnih intervencija i (d) osiguravanje sigurnih uvjeta rada za učitelje i učenike.

Radi navedenih ciljeva prema modelu višekratno dogovorenom među učiteljima i stručnim suradnicima na kolektivnim tijelima škole (učiteljska vijeća, razredna vijeća, aktivni tim za kvalitetu...) prikupljaju se na sustavan način opisi neprimjerenih ponašanja učenika kako su opisani u Pravilniku o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (NN 94/15 i 3/17) i Kućnom redu škole. Za tu namjenu oblikovan je sustav uputa za praćenje ponašanja učenika, prema kojima se u stvarnom vremenu („*just in time*“) prikupljaju opisi neprimjerenih ponašanja pojedinih učenika od strane stručnih suradnika, učitelja i razrednika. Ovakva akumulacija podataka omogućava da se u razredima prepoznaju učenici s teškoćama socijalno-emocionalne prilagodbe i/ili s psihopatološkim teškoćama (mjereno brojem riječi u opisima ponašanja) u raznim vremenskim točkama: mjesec, tromjesečje, polugodište, cijela nastavna godina. Razrednici opise ponašanja koriste prema potrebi (na razrednim vijećima, pri izricanju pedagoških mjera...), a deskriptivna analitika je podrška za informirane odluke različitih tijela škole.

Na ovaj način omogućena je rana intervencija kojom se sprječava progresija neželjenih oblika ponašanja te pravovremeno *evidence-based* poduzimanje mjera od strane stručne službe škole (dodatna dijagnostika, individualni rad s učenikom, uključivanje roditelja...) i vanjskih institucija (socijalne skrbi, zdravstva, udruga podrške...). U izlaganju biti će predstavljen: (1) model opažanja ponašanja / sustav pravila, koji su se koristili u 24 razredna odjela u školskoj godini 2022./2023., (2) pokazatelji koji se iz (1) mogu dobiti jednostavnom analitikom i (3) prijedlozi za poboljšanje i unaprjeđenje tog modela / sustava.

Ključne riječi: upravljanje ponašanjem, opisi ponašanja, sustavno opažanje, upute

SURADNJA CENTRA ZA ZDRAVLJE MLADIH I ŠKOLA PUTEM EDUKATIVNIH I PREVENTIVNIH RADIONICA - ANALIZA RADIONICE "A KAKO SAM JA? BRIGA O SEBI"

Jurica Kravaršćan¹, Ella Selak Bagarić², Mia Pepeonik³ i Nina Predrijevac⁴

¹Dom zdravlja Zagreb istok, Zagreb, Hrvatska

^{2,3,4}Centar za zdravlje mladih, Zagreb, Hrvatska

¹ravnatelj@dzz-istok.hr, ²selak.bagaric@dzz-istok.hr, ³mia.pepeonik@dzz-istok.hr,

⁴nina.predrijevac@dzz-istok.hr

Smetnje mentalnog zdravlja često se pojave godinama prije nego osoba potraži pomoć, a prva intervencija se primjenjuje sa značajnom odgodom kad je stanje već ozbiljnije, radi čega i tretman može rezultirati slabijim ishodima. Iz navedenog proizlazi jasna potreba za organiziranjem sustava preventivnih programa utemeljenih na znanstvenim spoznajama i na ranom prepoznavanju i intervenciji, koji prije svega trebaju biti osigurani za djecu i adolescente, uzimajući u obzir porast teškoća mentalnog zdravlja u navedenoj populaciji kao i to da značajan udio poremećaja počinje prije postizanja punoljetnosti. U sklopu izlaganja bit će prikazane aktivnosti koje provode stručnjaci Centra za zdravlje mladih (CZM), Zagreb koje su na lokalnoj, ali i internacionalnoj razini prepoznate kao primjer dobre prakse. Predstaviti ćemo primjere aktivnosti koje se provode u direktnoj suradnji sa školama (radionice, predavanja, edukativni materijali). Cilj aktivnosti je informiranje, psihoedukacija te razvijanje novih resursa kod učenika i njihovih roditelja. Također radimo na jačanju postojećih kapaciteta osoba koje brinu o djeci i mladima u školi te daljnjem razvijanju njihovih znanja i vještina u području brige o mentalnom zdravlju učenika uz osnaživanja brige o vlastitoj dobrobiti stručnih suradnika i nastavnika, osobito radi važne uloge koju imaju u odgojno-obrazovnom procesu i brizi o učenicima u okruženju u kojem provode velik dio svog odrastanja. U sklopu izlaganja bit će prikazana detaljnije jedna od radionica na temu mentalnog zdravlja namijenjena djeci školske dobi. Ukratko ćemo prikazati sadržaj radionice te ukazati na značaj njene provedbe u vidu informiranja, edukacije i pružanja konkretnih alata za brigu o mentalnom zdravlju djeci i mladima. Prikazat ćemo rezultate analize evaluacija u kojima su učenici procjenjivali zanimljivost i korisnost te vlastite komentare i prijedloge, temeljem kojih modificiramo i prilagođavamo preventivne aktivnosti za učenike, kako bi bile usklađene s potrebama i interesima djece i mladih.

Ključne riječi: radionice, učenici, mentalno zdravlje, edukacija, suradnja

POMOĆ UČENICIMA NA PRIJELAZU IZ RAZREDNE U PREDMETNU NASTAVU

Nataša Major

OŠ braće Radića, Pakrac, Hrvatska

natasa.major1@gmail.com

U izlaganju će biti predstavljen školski projekt koji ima za cilj pomoći učenicima petih razreda na prijelazu iz razredne u predmetnu nastavu i prilagodbi na novi razredni odjel. Praksa je da se od tri razredna odjela četvrtih razreda i tri razredna odjela u područnim školama formira četiri razredna odjela petih razreda. S obzirom na velike promjene, određeni broj učenika ima teškoća u prilagodbi i treba dodatnu podršku i pomoć. Projekt uključuje različite aktivnosti: rad sa učenicima i učiteljima.

Početak školske godine u svakom petom razredu se provodi sociometrija i dvije radionice s ciljem upoznavanja i razvoja socijalne kohezije. Na osnovu toga se u suradnji sa razrednicima odabiru učenici koji pokazuju znakove poteškoća u prilagodbi, kao što su povlačenje, ulaženje u sukobe i izjavljivanje da nemaju prijatelje i da im se ne sviđa novi razred. Svi ti učenici su pozvani da se uključe u grupu koja će dinamikom jednom tjedno imati radionice za razvoj socio-emocionalnih i komunikacijskih vještina. Istovremeno se i svim razrednicima u školi pruža mogućnost da se uključe u stručne edukacije za poboljšanje razredničkih kompetencija. Razrednici petih razreda, osim toga, na kraju projekta procjenjuju promjene u ponašanju učenika u grupi.

Nakon sudjelovanja u ciklusu radionica, učenike se potiče da uz pomoć psihologinje planiraju i provedu jednu aktivnost u svom razredu. Ponovo se provodi sociometrija i upitnik o percepciji promjena koje se doživjeli nakon sudjelovanja u radionicama. Rezultati sociometrije, upitnika za učenike i razrednike pokazuju da na kraju školske godine učenici koji su bili uključeni u grupni rad imaju po nekoliko prijatelja u razredu i izvan njega, ne ulaze u sukobe, aktivni su na nastavi, dobro se osjećaju i vole ići u školu.

S obzirom na pozitivne pomake u prilagodbi učenika uključenih u ovaj projekt, ove aktivnosti provodimo svake školske godine kao redovni školski program.

Ključne riječi: učenici, promjena, prilagodba, radionice, razrednici

NASTAVA PO IZBORU UČENIKA

Mateja Marić

Strojarska tehnička škola Osijek, Hrvatska

mateja.maric2@skole.hr

Organizacija odgojno-obrazovnoga procesa u strukovnom obrazovanju usmjerena je na stvaranje uvjeta za učenje i poučavanje za stjecanje kvalifikacija te između ostalog, podrazumijeva osiguravanje autonomije u izboru sadržaja, metoda i oblika rada nastavnika, kao i izbornost sadržaja učenja za učenika. Učenici imaju mogućnost odabira sadržaja u skladu s njihovim iskustvima, interesima i očekivanjima. S ciljem unošenja suvremenih promjena u rad škole s naglaskom na povećanje kvalitete nastavnoga i školskog rada te proširivanje i produbljivanje znanja i sposobnosti u onom odgojno-obrazovnom području za koje učenik pokazuje posebne sklonosti i pojačan interes, u Strojarskoj tehničkoj školi Osijek na prijedlog ravnatelja, a u organizaciji stručne suradnice psihologinje, zadnji dan nastave u prvom obrazovnom razdoblju provedena je tzv. nastava po izboru učenika u trajanju od tri školska sata. Za skupine razreda srodne po godištu i usmjerenju nastavnici su osmislili i na izbor učenicima ponudili između četiri do šest aktivnosti, odnosno ukupno 30 aktivnosti na razini cijele škole. Primjerice, ponuđene aktivnosti bile su: Elektrolučno zavarivanje za početnike, Romeo i Julija – antifriz i emulzija, Božićni šah, Svijet u 2050 godini – Tehnologije budućnosti, Božićna matematika, Tamburaši, Astronomija za početnike, Stilske figure u glazbenim hitovima, Filatelija, Božićni robot, Mobilne aplikacije za strojarske konstrukcije, Izrada stalaka za božićnu jelku i dr. Nastava je za sve učenike bila izborna, ali obavezna. Rezultati evaluacije pokazali su da je oko 80 % nastavnika bilo zadovoljno održanom nastavom i da se ovakav dan može ponoviti uz još bolju organizaciju i pripremu učenika.

Ključne riječi: izborna nastava, suvremeni oblik nastave, unaprjeđenje rada škole

IDENTIFIKACIJA I NEPOSREDNI RAD S POTENCIJALNO DAROVITIM UČENICIMA OSNOVNE ŠKOLE

Mia Masnjak Kalčik

OŠ Alojzija Stepinca u Zagrebu, Hrvatska

mia.masnjak@skole.hr

U neposrednom radu školskog psihologa neophodan je rad na identifikaciji potencijalno darovitih učenika, jer je rana identifikacija vrlo važan čimbenik u razvoju i aktualizaciji potencijalne darovitosti kod djece školske dobi. Procjena učenikovih sposobnosti i potencijala kroz proces identifikacije u školskom kontekstu omogućava prepoznavanje autentičnih odgojno-obrazovnih potreba učenika i mogućnost pružanja dodatnog rada kroz redovnu nastavu. Cilj identifikacije u školi je osigurati individualni model odgovarajuće odgojno-obrazovne podrške učenicima koji je u okvirima mogućnosti škole i doprinosi razvoju specifičnih potencijala učenika. Prava darovitih učenika određena su Pravilnikom o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih učenika i Smjernicama za rad s darovitom djecom i učenicima. Školski psiholog ima važnu ulogu u ostvarivanju prava darovitih učenika te je član Tima za identifikaciju darovitih učenika same osnovne škole. Usmenim izlaganjem prikazat će se detaljnije primjer rada psihologa u osnovnoj školi u procesu identifikacije potencijalno darovitih učenika koji pohađaju treći razred osnovne škole. Sama psihološka procjena uključuje dvije faze procjene neverbalnih sposobnosti učenika koristeći: Ravenove progresivne matrice u boji, Ravenove progresivne matrice za napredne, Neglierijev test neverbalnih sposobnosti, Urban- Jellenov test kreativnog mišljenja, vršnjačku procjenu primjenom Nominacijske liste za učenike (George, 2003) te procjenu učitelja modificiranom Općenitom listom za provjeru obilježja i ponašanja učenika (George, 2003). Školski psihologa ima i važnu ulogu u pružanju potrebne podrške potencijalno darovitim učenicima u vidu razvijanja njihovih potencijala no i u vidu dodatnog rada na razvijanju socioemocionalnih vještina, kako individualno tako i grupnim radom. Također se prikazati dio praktičnog neposrednog grupnog rada s učenicima četvrtih razreda osnovne škole.

Ključne riječi: CPM Progresivne matrice u boji, APM Progresivne matrice za napredne, NNANT Neglierijev test neverbalnih sposobnosti, Urban- Jellen test kreativnog mišljenja

OSOBNNA I PROFESIONALNA DOBROBIT UČITELJA U HRVATSKIM ŠKOLAMA

Jelena Matić Bojić¹, Ivana Pikić Jugović² i Iris Marušić³

^{1,2,3}Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja, Zagreb, Hrvatska

¹matic@idi.hr, ²jugovic@idi.hr, ³iris@idi.hr

Učiteljska dobrobit je višedimenzionalni konstrukt koji obuhvaća pozitivne aspekte poput pozitivnih emocija, radnog angažmana, osjećaja smisla, ali i izostanak negativnih stanja kao što su stres i profesionalno sagorijevanje. Uslijed rastućeg broja izazova koji se pred učitelje postavljaju, uz istovremeno neadekvatne kompenzacijske mehanizme, moguće su posljedice za osobnu i profesionalnu dobrobit učitelja. Osim za osobu i njenu neposrednu okolinu, narušena dobrobit učitelja može imati značajne posljedice i za obrazovni sustav, primjerice za kvalitetu poučavanja, odnos s učenicima i kolegama, učiteljski absentizam, napuštanje profesije i dr. Znanstvena istraživanja i programi profesionalnog usavršavanja učitelja u Hrvatskoj, ali i šire, tek odnedavno posvećuju potrebnu pažnju problemu dobrobiti učitelja.

Cilj ovog izlaganja je potaknuti raspravu o ulozi školskih psihologa u pružanju podrške dobrobiti učitelja, kroz predstavljanje polazišta i rezultata Erasmus+ projekta „Hand in Hand: Osnaživanje socio-emocionalnih kompetencija i svijesti o različitosti kod učitelja širom Europe“. U okviru projekta osmišljen je program profesionalnog usavršavanja učitelja koji je tijekom školske godine 2022./2023. proveden i evaluiran u 5 europskih zemalja, uključujući i Hrvatsku. U izlaganju će ukratko biti predstavljene ključne komponente i aktivnosti programa. Naposljetku će se sumirati iskustva 100-injak polaznika Hand in Hand programa usmjerenog osnaživanju učitelja.

Ključne riječi: učitelji, dobrobit, socio-emocionalne kompetencije

GIF - GIFTED IS FUN

Sanja Milković Šipek¹, Nina Babić² i Danijela Žarković³

^{1,2,3}OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica, Virovitica, Hrvatska

¹sanjamilkovic@yahoo.com, ²nina.babic1@skole.hr, ³zarkovicdanijela@yahoo.com

Školski projekt *GIF – gifted is fun* namijenjen je darovitim učenicima i njihovim obiteljima. Postavljeno je 5 ciljeva koji su realizirani u 2022./2023. školskoj godini. Ciljevi su sljedeći: 1. identificirati darovite učenike 3. i 4. razreda; 2. osigurati mentorski rad s darovitim učenicima iz područja u kojemu pokazuju darovitost; 3. osigurati socio-emocionalnu podršku darovitim učenicima; 4. osigurati podršku obiteljima darovitih učenika; 5. osigurati stručno-pedagošku podršku učiteljima koji provode redovitu nastavu s darovitim učenicima. Postavljeni su kriteriji darovitosti kojima se vodilo pri identifikaciji. Identifikaciju je vodila stručna suradnica psihologinja koristeći psihodijagnostičke instrumente i skale namijenjene učenicima, učiteljima i roditeljima. Za 125 učenika 3. i 4. razreda dobivena je suglasnost roditelja za sudjelovanje u postupku. Identificirano je 5 darovitih učenika kojima je osiguran mentorski rad prema području u kojemu su pokazali darovitost (matematika, engleski jezik, tehnička kultura, fizika, informatika i biologija). Stručna suradnica psihologinja pojačano je pratila identificirane učenike. Surađivala je s učiteljima mentorima u pripremi pristupa za rad s pojedinim učenikom na temelju poznavanja učenikovih emocionalnih reakcija i razvijenosti socijalnih vještina. Pratila je učenikovu uklopljenost u vršnjačku skupinu. Stručne suradnice pedagoginja i psihologinja timski su pružale podršku obiteljima identificiranih učenika organizirajući susrete sa svakom obitelji. Stručna suradnica pedagoginja pružala je stručno-pedagošku podršku učiteljima mentorima koji su radili s darovitim učenicima. Stručno-pedagoška podrška pružana je učiteljima koji provode redovitu nastavu s darovitim učenicima u vidu osmišljavanja obogaćivanja kurikuluma i predlaganja metoda rada s darovitim učenicima. Roditelji u evaluaciji projekta izražavaju veliko zadovoljstvo provedenim aktivnostima i podrškom koju su dobili od škole za vrijeme provedbe projekta.

Ključne riječi: daroviti, identifikacija, mentorski rad, obitelj

ŠKOLA PODRŠKE: ŠKOLSKI PROGRAM ZA OTPORNOST, INKLUZIJU I MENTALNO ZDRAVLJE

Ana Munivrana¹ Jelena Perak² i Sara Strejček³

^{1,2,3}Forum za slobodu odgoja, Zagreb, Hrvatska

¹amunivrana@fso.hr, ²jperak@fso.hr, ³[sstrejcek@fso.hr](mailto:ssstrejcek@fso.hr)

Škole podrške je program koji je nastao kao odgovor na posljedice potresa i pandemije kod djece i mladih u Sisačko-moslavačkoj županiji, a provodi se u suradnji Foruma za slobodu odgoja i Ureda UNICEF-a za Hrvatsku od 2021. godine. Cilj programa je osnaživanje škola, učitelja i učenika za razvoj otpornosti, inkluzivnosti i podršku mentalnom zdravlju. Poseban su fokus učenici/ce koji dolaze iz skupina u nepovoljnom položaju, no program je primjenjiv za svu djecu i mlade u osnovnim i srednjim školama.

Na projektima 2021. i 2022. sudjelovalo je 35 osnovnih i srednjih škola Sisačko-moslavačke županije te je bilo obuhvaćeno 160 učiteljica i učitelja, nastavnica, stručnih suradnica te ravnatelja i ravnateljica. Školski su timovi polazili niz edukacijskih programa i supervizija, provedeno je ispitivanje potreba, izrađeni su zaključci i preporuke te je objavljen komplet udžbenika i zbirki radionica na temu emocionalnog suočavanja i otpornosti („Protresi!“, „22 ideje za otpornost“ i „Tvoja supermoć“). Program je primijenjen u izravnom radu s ukupno preko 3200 učenika/ca. U dodatnih 6 škola proveden je i [program podrške u učenju](#) za preko 100 učenika/ca iz skupina u nepovoljnom položaju. Ove školske godine projekt se provodi, osim u Sisačko-moslavačkoj županiji, i u Međimurskoj županiji, tako da trenutno u projektu sudjeluje 45 škola i 142 odgojno-obrazovnih radnika/ca.

Cilj projekta ostvaruje se kroz komunikaciju sa školama i jačanje kapaciteta kroz edukacije i supervizije u područjima mentalnog zdravlja, inkluzivnih praksi, otpornosti te dobrobiti učitelja i učenika. Uz edukaciju i rad na školskim dokumentima radi se na jačanju osobne otpornosti učitelja; sudjelovanju učenika u radionicama; osnaživanju školskih timova za dodatnu podršku u učenju za grupe učenika iz skupina u nepovoljnom položaju; održava se [Akademija za ravnatelje](#) te izrađuje izvještaj o tome kako su inkluzija, dobrobit i mentalno zdravlje uvršteni u školske kurikulume te godišnje planove i programe rada.

Iskustva s programa možete pročitati [ovdje](#).

Ključne riječi: osnaživanje škola, mentalno zdravlje, inkluzivnost, otpornost

PODRŠKA ŠKOLSKOG PSIHOLOGA POTENCIJALNO DAROVITIM UČENICIMA S PROBLEMIMA MENTALNOG ZDRAVLJA

Gordana Novković Poje

OŠ Eugena Kvaternika, Velika Gorica, Hrvatska

gordana.novkovic@skole.hr

U postpandemijsko vrijeme školski psiholozi susreću se u svome radu s brojnim izazovima. Još uvijek je nažalost uvriježeno mišljenje kako učenici dobrih kognitivnih potencijala sami po sebi ne zahtijevaju veliku pažnju sustava, osim eventualno pružanja dodatnih kognitivnih izazova, no praksa posljednjih godina pokazuje upravo suprotno. Kao dugogodišnji psiholog praktičar zapažam da je svakako jedan od velikih izazova posljednjih godina upravo prepoznavanje i pružanje kvalitetne podrške potencijalno darovitim učenicima koji se susreću s poteškoćama mentalnog zdravlja. Pod pojmom “prepoznavanje” moguće je identificirati niz vrlo različitih načina na koje se može uočiti potencijalno darovito dijete s emocionalnim poteškoćama koje značajno narušavaju njegovo svakodnevno funkcioniranje: od prepoznavanja od strane učitelja, tijekom provođenja radionica u razrednim odjelima s učenicima, kroz suradnju s roditeljima ili suradnjom sa školskom liječnicom. Slijede izazovi u pružanju podrške u školskom kontekstu koja osim praćenja i podrške učeniku obuhvaća čitav niz dobro razrađenih načina i pristupa koji uključuju savjetodavni rad s roditeljima, suradnju s razrednicima i učiteljima razrednog vijeća, suradnju s ostalim članovima tima za pružanje podrške potencijalno darovitim učenicima u školi, praćenje napredovanja učenika te suradnju sa školskom liječnicom i vanjskim stručnjacima. U ovom izlaganju bit će detaljno prikazani primjeri iz prakse školske psihologinje od prepoznavanja do praćenje i podrške te suradnje sa svim dionicima odgojno-obrazovnog sustava, kao i vanjskim suradnicima u sveobuhvatnom pristupu psihologa osnovne škole da što kvalitetnije odgovori na ovaj veliki izazov današnjice.

Ključne riječi: potencijalno daroviti učenici, mentalno zdravlje, prepoznavanje, podrška

MENTALNO ZDRAVLJE UČENIKA S TEŠKOĆAMA

Antonija Radoš¹, Dorotea Prenner¹ i Mateja Slunjski²

¹OŠ Većeslava Holjevca, Zagreb, Hrvatska

²OŠ Izidora Kršnjavog, Zagreb, Hrvatska

¹antonijarados@hotmail.com, ¹prenner.dorotea@gmail.com, ²rados.mateja@gmail.com

U ovom radu predstaviti ćemo problem koji se posljednjih godina počeo učestalo javljati među učenicima s teškoćama u razvoju, a to su emocionalne teškoće. Kada je riječ o emocionalnim teškoćama, najčešće se javljaju simptomi anksioznosti i depresivnosti. Učenici na temelju nalaza zdravstvenih ustanova i mišljenja Školskog povjerenstva za procjenu psihofizičkog statusa učenika dobivaju individualizirane programe te se u dogovoru s učenicima i roditeljima čine upravo oni postupci za koje smatramo da bi bili od koristi učenicima s navedenim teškoćama. No, sve češće se događa da takvi učenici nakon nekog vremena dobivaju novu procjenu u kojoj se navodi kako učenici imaju poremećaj iz spektra autizma (PAS), koji se, prema navodima vanjskih stručnjaka, povezuje s problemima mentalnog zdravlja – depresijom i anksioznošću. Postavlja se pitanje kako je moguće da učenicima PAS nije dijagnosticiran na vrijeme, je li dijagnoza točna, imaju li takvi učenici podršku izvan škole, uzimaju li roditelji dijagnozu za dijete kao ispriku za neuspjeh, što mi kao škola možemo učiniti za njih? Kroz ovo izlaganje ponuditi ćemo metode rada i pružanja podrške učenicima i njihovim roditeljima s ciljem što lakšeg usvajanja socio-emocionalnih i životnih vještina učenika.

Ključne riječi: mentalno zdravlje, učenici s teškoćama u razvoju, emocionalne teškoće

RAD S DAROVITIM UČENICIMA U CENTRU ZA UOČAVANJE I RAD S DAROVITIMA ZADAR

Iva Slačanac¹, Vera Šušić²

¹Centar DaR, OŠ Bartula Kašića, Zadar, Hrvatska

²OŠ Bartula Kašića, Zadar, Hrvatska

¹slacanaciva@gmail.com, ²vera.susic5@gmail.com

Centar za uočavanje i rad s darovitima Zadar (skraćeno: Centar DaR) osnovan je školske godine 2022./2023., uz financiranje od strane Grada Zadra. Sjedište Centra DaR je u Osnovnoj školi Bartula Kašića Zadar. Centar DaR čine Vera Šušić (dipl. psih., voditeljica Centra), Iva Slačanac (mag.psych., suradnica) te vanjske suradnice Nina Glavan (dipl. soc. pedagog, RITHA Specialist) i Leda Rokov (prof.rehab.educ., RITHA Practitioner). Centar DaR provodi generacijska testiranja učenika prvih razreda na području svih osnovnih škola u Gradu Zadru u svrhu identifikacije darovitih učenika, educira učitelje za rad s darovitim učenicima, nudi besplatnu uslugu individualnog testiranja intelektualnih sposobnosti djeteta, bavi se savjetodavnim radom s roditeljima, učiteljima i darovitim učenicima i provedbom radionica za darovite učenike u Gradskoj knjižnici Zadar. Cilj usmenog izlaganja je prikazati aktivnosti Centra DaR tijekom školske godine 2022./2023. te planirane aktivnosti u školskoj godini 2023./2024., odnosno zainteresiranim sudionicima kroz primjer dobre prakse pružiti ideje za daljnji rad s darovitim učenicima. Poseban naglasak bit će stavljen na opis radionica usmjerenih na razvoj kritičkog mišljenja i socio-emocionalnih vještina darovitih učenika te na generacijsko testiranje učenika prvih razreda na razini svih osnovnih škola na području Grada Zadra. Sudionici će također dobiti uvid u analizu točnosti učiteljskih procjena darovitosti učenika i samoprocjena učenika. Ovo izlaganje prisutnima će ukazati na važnost jačanja povezanosti između svih glavnih aktera u razvoju potencijala učenika (učitelja, stručnih suradnika, roditelja i samih učenika) te potaknuti raspravu o rezultatima provedenih procjena.

Ključne riječi: Centar za uočavanje i rad s darovitim Zadar, socio-emocionalna podrška darovitim učenicima, generacijska testiranja, učiteljske procjene.

SCENARIJI POUČAVANJA ZA NASTAVNI PREDMET PSIHOLOGIJA – PROCES NASTANKA I NAMJENA

Ivana Slunjski Ivanković¹ i Tajana Lovreković²

¹II. gimnazija, Zagreb, Hrvatska

²Gornjogradska gimnazija, Zagreb, Hrvatska

¹ivana.slunjski@gmail.com, ²tlovrekovic@yahoo.com

Cilj ovog izlaganja je prikazati proces nastanka scenarija poučavanja za nastavni predmet Psihologija te prezentirati njihovu korisnost u nastavi psihologije. Autori navedenih scenarija poučavanja su psiholozi, a objavljeni na Edutoriju čime su postali lako dostupni svim zainteresiranim nastavnicima, ali i drugim aktivnim sudionicima u odgojno obrazovnom procesu (budući da je gradivo psihologije široko primjenjivo i u raznim radionicama koje se mogu provoditi s učenicima). Svaki scenarij izrađen je kako bi se na inovativan i kreativan način omogućilo provođenje nastavnih aktivnosti uz pomoć različitih digitalnih alata i sadržaja. Na taj način će učenicima prezentirani sadržaji biti bliski i moći će ih povezivati s vlastitim iskustvom i situacijama iz svakodnevnog života. U izlaganju ćemo se osvrnuti na proces nastanka scenarija poučavanja, poput smjernica za izradu, ponuđenih i korištenih alata, izazova u osmišljavanju istih i mnogih drugih. Također ćemo prezentirati organizaciju scenarija poučavanja. Svaki pojedini scenarij odnosi se na jednu cjelinu iz Kurikuluma psihologije te sadrži opise tri aktivnosti koji ukazuju na načine kako se određeno gradivo psihologije može približiti učenicima na kreativan i inovativan način. Ovisno o iskazanom interesu sudionika, prikazat ćemo neke od scenarija poučavanja. Na taj način sudionici će se lakše upoznati s primjenom scenarija poučavanja za nastavni predmet Psihologija.

Ključne riječi: psiholozi, nastava, scenariji poučavanja, aktivnosti

ČITANJEM DO SEBE

Tanja Tuhtan Maras¹ i Mia Host²

¹OŠ Gornja Vežica, Rijeka, Hrvatska

²OŠ Drago Gervais, Brešća, Hrvatska

¹tanjatuhtanmaras@yahoo.com, ²miakovacevic.mail@gmail.com

Projekt „Čitanjem do sebe“ zamišljen je kao program primarne prevencije čiji je cilj poticanje razvoja socio-emocionalnih kompetencija učenika u svrhu prevencije teškoća mentalnog zdravlja služeći se medijem terapeutskih priča. Projekt se provodi u 7 osnovnih škola u Primorsko-goranskoj županiji s učenicima razredne nastave i osmišljen je s ciljem razvoja životnih vještina važnih za uspješno nošenje s vlastitim i tuđim emocijama, sa zahtjevima odrastanja, snalaženja u obrazovnim i socijalnim situacijama, stvaranja kvalitetnih odnosa s drugima te osobnog rasta i razvoja učenika. Projekt se sastoji od 7 radionica kojima se obrađuju teme: strah, tuga, ljutnja, sreća, odgovornost, asertivnost, empatija. Učenike se kroz čitanje i dramatizaciju terapeutske priče uvodi u temu radionice. Aktivno ih se uključuje u tijek priče postavljanjem pitanja, razmjenom njihovih osobnih iskustava, predviđanjem odabira lika, nuđenjem njihovih vlastitih potencijalnih rješenja za problem s kojim se susreće lik u priči, ali i oni u svom svakodnevnom životu. Učenici kroz neposredno iskustvo isprobavaju različite strategije, aktivnosti i tehnike regulacije emocija i odabiru socijalno i emocionalno zrelo i konstruktivno ponašanje. Tako imaju priliku iznalaziti, iskušavati i uvježbavati nova rješenja i načine ponašanja u situaciji gdje, u odnosu na realni život, nema negativnih posljedica ako pogriješe. Primjenom terapeutskih priča, iskustvenog učenja i kreativnih tehnika podjednako se aktiviraju osjetilne, emocionalne, intelektualne i moralne funkcije djeteta pri čemu takav način rada doprinosi cjelovitom osobnom rastu i razvoju. Ujedno, navedene aktivnosti učenicima pomažu integrirati i uskladiti autentično doživljavanje i izražavanje s pravilima školskog sustava. Po završetku svake radionice s učenicima i roditeljima se dijeli dodatna aktivnost vezana uz obrađivanu temu, a koju mogu zajednički provesti u obitelji, uz namjeru da navedene aktivnosti usvoje kao dio socio-emocionalnih vještina u svakodnevnom životu.

Ključne riječi: socio-emocionalne kompetencije, terapeutske priče, iskustveno učenje

PREDSTAVLJANJE PRIRUČNIKA “TUGUJUĆE DIJETE”: SMJERNICE ZA RODITELJE, STRUČNJAKE I VRŠNJAKE

Vida Vasilj Perković¹, Stela Krotin², Kristina Sesar³ i Anita Lauri Korajlija⁴

¹Hrvatsko udruženje za bihevioralno-kognitivne terapije, Zagreb, Hrvatska

²Klinička bolnica Dubrava, Zagreb, Hrvatska

³Filozofski fakultet u Mostaru, Bosna i Hercegovina

⁴Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

¹vida.vasilj1@gmail.com, ²stela.krotin@gmail.com, ³kristina.sesar@ff.sum.ba, ⁴alauri@ffzg.hr

U kontekstu smrti bliskih ljudi i tugovanja, djeca i adolescenti su često pogrešno shvaćeni zbog uvriježenih, netočnih vjerovanja i *nepomažućih* ponašanja - od toga da djeca ne mogu razumjeti što je smrt i što se događa, preko toga da im se prešućuju važne informacije kako ih se ne bi uznemirilo i kako bi ih se zaštitilo, do toga da se njihovim reakcijama u procesu tugovanja pridaje malo značenja. Ako se gubitak dogodio, vjerojatno imate mnoštvo pitanja oko toga kako pristupiti djetetu, kako mu pomoći i ublažiti bol. Sasvim je u redu da niste sigurni što napraviti i kako reagirati. Priručnik koji će biti predstavljen stvoren je s namjerom da odgovori na brojna pitanja koja se mogu pojaviti i da olakša, koliko je to moguće, nošenje sa zahtjevnom situacijom pružanja pomoći i podrške tugujućem djetetu. Priručnik je namijenjen svima onima koji su u kontaktu s tugujućim djetetom - roditeljima, skrbnicima, vršnjacima, stručnjacima koji rade s djecom (odgajateljima, učiteljima, nastavnicima), kao i stručnjacima mentalnog zdravlja. Sastoji se od dva dijela - prvi obuhvaća razmatranje pojmova gubitka i smrti, aktualne utjecajne teorije u području tugovanja, razumijevanje dječjeg shvaćanja smrti po razvojnim razdobljima te kratkoročne i dugoročne reakcije u procesu tugovanja. Drugi dio priručnika odnosi se na smjernice za pružanje podrške i pomoći tugujućoj djeci i sastoji se od više dijelova, s obzirom na to kome je namijenjen. Nadamo se da će ovaj priručnik biti od pomoći svima onima koji pred sobom imaju često zahtjevan zadatak pružanja podrške i pomoći tugujućem djetetu te da će uspjeti odgovoriti na različita pitanja i dileme.

Ključne riječi: tugujuće dijete, smjernice, pomoć i podrška

DIGITALNI OBRAZOVNI SADRŽAJ ZA NASTAVNI PREDMET PSIHOLOGIJA – PROCES NASTANKA I NAMJENA

Ana Ribarić Gruber¹ i Sanja Vučetić²

¹XVI. gimnazija, Zagreb, Hrvatska

²XV. gimnazija, Zagreb, Hrvatska

¹ana.ribaric@outlook.com, ²svucetic@mioc.hr

Cilj ovog izlaganja je prikazati proces nastanka cjelovitog digitalnog obrazovnog sadržaja u obliku interaktivnih video-lekcija za nastavni predmet psihologiju te prezentirati njihovu korisnost u nastavi psihologije i radionicama za učenike. Autorice interaktivnih video-lekcija su psihologinje u gimnazijama, a video-lekcije su objavljene na Edutoriju, čime su postale lako dostupne svim nastavnicima psihologije i stručnim suradnicima (kako psihologije, tako i stručnjacima drugih profila) jer su nastavni sadržaji psihologije široko primjenjivi i u različitim radionicama koje se mogu provoditi s učenicima. Video-lekcije su dostupne i učenicima, koji ih mogu koristiti za nadopunu znanja i/ili ponavljanje gradiva, a osobito su korisne za učenike koji puno izostaju nastave. U svakoj video-lekciji se prezentira određeni dio nastavnog sadržaja (u skladu s važećim kurikulumom psihologije), koji je, radi dinamičnosti i približavanja učenicima, nadopunjen interaktivnim video-materijalima, intervjuima sa stručnjacima, 3D modelima i sl., te interaktivnim zadacima za vrednovanje. Video-lekcije su prilagođene i učenicima s teškoćama. U izlaganju ćemo se osvrnuti na proces nastanka interaktivnih video-lekcija, poput smjernica za izradu, izazova u njihovom osmišljavanju i sl. Prikazat ćemo način na koji su video-lekcije organizirane te ćemo kratko prikazati neke video-lekcije te opisati mogućnosti njihove primjene u nastavi psihologije i radionicama s učenicima.

Poveznica na videolekcije za 2. razred: <https://edutorij.carnet.hr/materijali/4439846>, a poveznica za 3. razred: <https://edutorij.carnet.hr/materijali/4439999>

Ključne riječi: psiholozi, nastava, digitalni obrazovni sadržaji, video-lekcije

INTEGRACIJA DJECE IZBJEGLICA U OSNOVNIM ŠKOLAMA – EFIKASNOST DVIJU INTERVENCIJA TEMELJENIH NA MEĐUGRUPNOM KONTAKTU

Antonija Vrdoljak¹, Margareta Jelić², Dinka Čorkalo Biruški³ i Nikolina Stanković⁴

^{1,2,3,4}Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

¹avrdolja@ffzg.unizg.hr

Projekt IRCiS (*Integracija djece izbjeglica u školama*) bavi se istraživanjem učinkovitosti školskih intervencija u izgradnji pozitivnih međugrupnih odnosa između djece izbjeglica i domicilne djece u Hrvatskoj. Unutar projekta razvijena su dva programa – Program pripreme za integraciju i Program poticanja integracije.

Prvi program namijenjen je školama koje trenutno nemaju izbjegličku djecu, a cilj mu je pripremiti domicilnu djecu za eventualni dolazak izbjeglica poticanjem tolerancije i prihvaćanja različitosti. Ovaj program koristi metodologiju zamišljenog kontakta, koja pretpostavlja kako i samo zamišljanje međugrupnog druženja dovodi do razvijanja pozitivnijih stavova prema djeci izbjeglicama.

Drugi program usmjeren je na škole koje već imaju djecu izbjeglice uključenu u svoje razrede te služi za poticanje njihove integracije putem međugrupnog kontakta s domicilnom djecom. Ovaj program se temelji na konceptu suradničkog učenja, gdje svaki sudionik preuzima odgovornost za vlastito učenje te aktivno doprinosi znanju ostalih članova grupe. Suradničko učenje istovremeno predstavlja primjer međugrupnog kontakta te se stoga preporuča kao alat za poticanje pozitivnih međugrupnih odnosa.

Ova dva programa provedena su i evaluirana u 24 osnovne škole u Hrvatskoj, s ukupno 2217 domicilnih učenika u dobi od 7 do 15 godina. U izlaganju ćemo predstaviti sadržaj oba programa te podatke evaluacijskog istraživanja, pružajući uvid u korisnost osmišljenih aktivnosti.

Ključne riječi: školska integracija djece izbjeglica, međugrupni kontakt, suradničko učenje, zamišljeni kontakt

D/ADHD – DAROVITI UČENICI S ADHD-om

Elvira Vučković¹ i Nada Kegalj²

¹OŠ Privlaka, Privlaka i OŠ "Petar Zoranić", Nin, Hrvatska

²OŠ Podmurvice, Rijeka, Hrvatska

¹elvira.vuckovic@skole.hr, ²nadakegalj@yahoo.com

Daroviti učenici s razvojnim teškoćama su učenici dvostrukih posebnih potreba. Često ostanu neprepoznati: ili teškoće prikriju darovitost ili darovitost prikrije teškoću, a ponekad se dogodi da i darovitost i teškoće ostanu neprepoznati. U odgojno-obrazovnom sustavu daroviti učenici s teškoćama su u nepovoljnom položaju, jer su svjesni svoje različitosti, svojih nedostataka što rezultira nemotiviranošću prema školi i školskim obvezama, a često je kod njih prisutna i naučena bespomoćnost. Dok se učenicima s razvojnim teškoćama program individualizira i prilagođava, darovitim učenicima s razvojnim poteškoćama se to ne čini u dovoljnoj mjeri, upravo zbog darovitosti. S druge strane, zbog njihove hiperaktivnosti ili druge poteškoće, učitelji im ne prilaze kao darovitom učeniku. Događa se i obrnuto, da su daroviti učenici pogrešno dijagnosticirani kao učenici dvostrukih potreba, zbog svoje hipersenzibilnosti. Kod darovitih učenika se očekuje pretjerana senzibilnost intelekta, zbog gladi za znanjem i pojačanoj znatiželji. Međutim, hipersenzibilnost emocija, psihomotorike, mašte i osjetila dovode do pogrešnih dijagnoza poremećaja u regulaciji emocija, ponašanja, koncentracije pažnje ili senzorne integracije. Iz tih razloga važno je u školi imati stručnjake koji su educirani i o specifičnostima darovitosti i pojedinih teškoća. Upravo su daroviti učenici s ADHD-om populacija koja je najviše bila predmet istraživanja kada govorimo u obrazovanju darovitih učenika s teškoćama. U izlaganju će biti navedeni primjeri odgoja i obrazovanja darovitih učenika s ADHD-om. Primjerene strategije u radu s njima za pružanje odgovarajuće socijalne i emocionalne podrške su specifične, sasvim različite u odnosu na darovite učenike i na učenike s teškoćama, jer uključuju prilagodbu i akademskim snagama, ali i deficitima.

Ključne riječi: daroviti učenici s teškoćama, ADHD, školski psiholozi

PSIHOLOŠKI ČITATELJSKI KLUB

Tatjana Žižek

Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec, Hrvatska

psihotanja@gmail.com

Stručno usavršavanje učitelja predstavlja važan dio u njihovom profesionalnom razvoju. Osim aktivnog i pasivnog sudjelovanja na predavanjima i radionicama u školi i izvan nje, praćenje recentne stručne literature daje im uvid u promjene i novosti na području odgoja i obrazovanja. U istraživanju na razini škole u Centru za odgoj i obrazovanje Čakovec tek trećina učitelja edukacijskih rehabilitatora navodi da redovito čita knjige i/ili članke iz područja edukacijske rehabilitacije, psihologije, metodike i srodnih područja (Žulić i Žižek, 2022.). S ciljem da ih se potakne na aktivniju ulogu u proučavanju stručne literature i promišljanju o tematici odgoja i obrazovanja, školska psihologinja je osmislila Psihologijski čitateljski klub. Cilj je da učitelji u manjim grupama (stručnim aktivima) raspravljaju o zadanoj knjizi za koju se očekuje da su je pročitali. Psihologinja odabire knjigu koja je dostupna u školskoj knjižnici, dogovara termine sastanaka po stručnim aktivima i upoznaje učitelje s pitanjima za vođenu raspravu koja će se provoditi o toj određenoj knjizi. Izbor knjige je takav da je primjenjiv za savjetovanje roditelja školskih polaznika o odgoju djece, može koristiti učiteljima u njihovoj roditeljskoj ulozi ili im dati neke ideje u vođenju razreda i boljem emocionalnom razumijevanju učenika. Primjerice, prva predložena knjiga bila je „*Smiren roditelj, sretna djeca*“ *Kako prestati vikati i početi se povezivati*, autorice dr. Laure Markham, nakladnika Harfa, Split, 2022. Učitelji procjenjuju ovakav način rada zanimljivim i primjenjivim za profesionalni, ali i osobni rast i razvoj.

Ključne riječi: stručno usavršavanje, učitelji, psihologijska literatura

PRIKAZ PSIHODIJAGNOSTIČKIH INSTRUMENATA

ULOGA PSIHOLOŠKE PROCJENE U ZAŠTITI MENTALNOG ZDRAVLJA UČENIKA, INTEGRACIJA REZULTATA TESTOVA U MIŠLJENJE PSIHOLOGA (KORIŠTENJE UPITNIKA ASEBA, BYI-II, TSCYC, SDD, SKAD-62, SUO)

Valentina Ružić¹, Krunoslav Neralić², Ivana Garašić³, Dora Lacković⁴ i Bruno Škovrlj⁵

^{1,2,4,5}*Naklada Slap, Jastrebarsko, Hrvatska*

³*EmotiCor, Jastrebarsko, Hrvatska*

Rad psihologa u školskom sustavu uključuje primjenu psihodijagnostičkih sredstava za procjenu mentalnog zdravlja učenika. Na hrvatskom jeziku dostupna su psihodijagnostička sredstva inozemnih i domaćih autora, za procjenu internaliziranih i eksternaliziranih problema i teškoća te specifičnih strahova i traumatičnih događaja. Ovdje će biti predstavljena obilježja, mogućnosti i način primjene te interpretacija nekih od tih sredstava.

ASEBA – Achenbachov sustav empirijski utemeljene procjene – za školsku dob namijenjen je brzom ispitivanju širokog raspona dječjih problema, pri čemu su davatelji podataka i roditelji (oblik CBCL 6-18) i učitelji/nastavnici (TRF) i sama djeca (YSR 11-18). Omogućuje dobivanje sveobuhvatne procjene o djetetu, olakšava planiranje tretmana i praćenje učinaka intervencija te praktičan rad s djecom.

Sustav omogućuje primjenu u papir-olovka i elektroničkom obliku, slanje obrasca za procjenu putem linka davatelju podataka, jednostavnu usporedbu procjena više davatelja podataka, te usporedbu i s hrvatskim i s multikulturnim normama.

BYI-II – Beckovi inventari za mlade-drugo izdanje za djecu i adolescente, uključuju procjenu doživljaja depresije, anksioznosti, ljutnje, ometajućeg ponašanja i samopoimanja djece i adolescenata u dobi od 7 do 18 godina. Mogu biti korisna pomoć za postavljanje dijagnoze ili određivanje tretmana, praćenje napretka djece uključene u neki tretman ili plan liječenja.

TSCYC – Ljestvica simptoma traume kod mlađe djece namijenjena je procjeni roditelja/skrbnika djece u dobi od 3 do 12 godina. U ljestvici su navedeni traumatski simptomi i obuhvaćeni simptomi na temelju DSM kriterija za procjenu anksioznosti, depresije, ljutnje, disocijacije, zaokupljenosti spolnošću i posttraumatskog stresa, a korisna je i za procjenu nakon stresnih događaja poput bolesti, potresa, nesreća i slično.

SDD – Skala depresivnosti za djecu i adolescente konstruirana je tako da uključuje najčešće simptome depresivnosti u djetinjstvu i adolescenciji (poremećaj raspoloženja, gubitak interesa, poremećaj apetita i spavanja, beznađe, rezignacija i sl.). Primjenjuje se s djecom od 10 do 18 godina pri kliničkoj procjeni, planiranju, praćenju i evaluaciji psihološkog tretmana, savjetovanju, a pokazala se vrlo korisnom i u radu s mlađim dobnim skupinama.

SKAD-62 – Skala strahova i anksioznosti za djecu i adolescente konstruirana je na temelju popisa simptoma anksioznih poremećaja iz DSM klasifikacije. Čestice opisuju najčešće strahove te simptome i sindrome anksioznosti u djetinjstvu i adolescenciji (ispitne, socijalne i separacijske anksioznosti, anksiozne osjetljivosti, specifičnih strahova i fobija i tako dalje).

SUO – Skala suočavanja sa stresom za djecu i adolescente pruža informacije o čestini i procjeni efikasnosti korištenja određenih stilova suočavanja, a konstruirana je tako da se prilagodbom upute može koristiti i za mjerenje dispozicijskog i za mjerenje situacijskog suočavanja.

Tijekom predstavljanja bit će omogućen pregled materijala psihodijagnostičkih sredstava, razgovor o mogućnostima njihove primjene te isprobavanje korištenja ASEBA sustava na platformi. Dodatno, pažnja će biti posvećena interpretaciji rezultata pojedinog psihodijagnostičkog sredstva i integraciji rezultata više sredstava u praksi. Bit će prikazani primjeri iz prakse te primjeri učinkovitosti procjene u školskim ustanovama i ustanovama za zaštitu mentalnog zdravlja.

Ključne riječi: psihodijagnostička sredstva, osnovne i srednje škole, primjeri iz prakse, integracija rezultata

PRIKAZI ZNANSTVENIH I/ILI STRUČNIH RADOVA

PODUDARNOST PERCEPCIJE NASTAVE UČENIKA I NASTAVNIKA KAO ČIMBENIK KVALITETE UČENJA I POUČAVANJA

Petar Bezinović¹ i Vesna Buško²

¹*Samostalni savjetnik za obrazovanje,*

²*Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska*

¹petar.bezinovic@gmail.com, ²vbusko@ffzg.unizg.hr

Podudarnost između percepcija nastave od strane učenika i nastavnika odnosi se na način kako obje strane razumiju i doživljavaju proces poučavanja i učenja. Visoka podudarnost označava skladan odnos u kojemu se dijeli zajedničko razumijevanje i slaganje o različitim aspektima nastave. Istraživanja pokazuju da usklađivanje percepcija dovodi do poboljšane komunikacije, angažmana i ishoda učenja. Ispitivanje podudarnosti percepcije nastave učenika i nastavnika provedeno je na uzorku od 2.972 učenika i 406 nastavnika iz 14 srednjih škola. Primijenjeni su usporedivi upitnici pri čemu su formulacije u upitniku za nastavnike parafrazirane čestice upitnika za učenike s jednoznačnom konotacijom. Upitnik se sastoji od 50 čestica/tvrđnji kojima se ispituje poticajnost nastave, predanost izvršavanju školskih obveza, zadovoljstvo školom, poticanje socijalnih i emocionalnih vještina te zastupljenost školskih strahova i osjećaja nekompetentnosti za školu. Učenici su opisivali svoja osobna iskustva, a nastavnici su opisali kako vide svoju nastavu i kako percipiraju školska iskustva učenika. Rezultati iskazani u prosječnim postotcima procjena učenika i nastavnika na svim tvrdnjama upitnika upućuju na nisku razinu podudarnosti. Najveće razlike odnose se na percepciju poticanja socijalnih i emocionalnih vještina (prosječna razlika u procjenama iznosi 43,2%) te poticajnosti nastave (37,8%) i predanosti izvršavanju školskih obveza (34,9%). Nastavnici, u odnosu na procjene učenika, značajno povoljnije procjenjuju ispitane aspekte svoje nastave i značajno lošije procjenjuju predanost izvršavanju školskih obveza učenika. Sugerira se da bi učenici i nastavnici trebali imati zajedničku viziju i svijest o ciljevima, očekivanjima i strategijama koje se koriste u učionicama. Promicanje zajedničkog razumijevanja i dogovora o pristupima poučavanju, ciljevima i očekivanjima moglo bi doprinijeti pozitivnijem okruženju za učenje i olakšati akademski uspjeh učenika.

Ključne riječi: Percepcija nastave, podudarnost (kongruentnost), učenici, nastavnici

VRIJEDI LI SLIKA TISUĆU RIJEČU?: UČINCI TRENINGA CRTANJA NA VIDNO PAMĆENJE UČENIKA RAZREDNE NASTAVE

Elena Boljkovac¹, Marina Martinčević², Luka Juras³ i Andrea Vranić⁴

¹*Osnovna škola Jure Kaštelana, Zagreb, Hrvatska*

^{2,3,4}*Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska*

¹elena.boljkovac@skole.hr, ²mmartincevic@ffzg.hr, ³luras@ffzg.hr, ⁴avranic@ffzg.hr

Suvremeni obrazovni sustav sve više stavlja naglasak na raniji razvoj kognitivnih procesa kao ključan prediktor akademskog uspjeha i svakodnevnog funkcioniranja. Razvijen je niz intervencija usmjerenih na jačanje kognitivnih sposobnosti kod djece školske dobi, a treninzi crtanja mogli bi predstavljati jednu od razvojno primjerenih intervencija za osnaživanje kognitivnih procesa. Crtanje uključuje sljedeće procese: mentalnu manipulaciju objekata, razumijevanja prostornih odnosa te vidno pamćenje. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati učinke treninga crtanja na sposobnost vidnog pamćenja. Slijedom povezanosti vještina crtanja i različitih kognitivnih procesa očekuje se da trening crtanja može dovesti do njihova osnaživanja. Učenici prvog, drugog i trećeg razreda su po slučaju podijeljeni u tretmansku ($N = 15$) i kontrolnu skupinu ($N = 15$). Sudionici tretmanske skupine sudjelovali su u šest sesija treninga koje su uključivale vođeno precrtavanje 2D prikaza objekata i samostalno crtanje tih objekata po sjećanju. Sesije treninga bile su poredane po težini – od precrtavanja jednostavnih oblika do složenih crteža. Testiranje kognitivnih sposobnosti provedeno je prije početka treninga i po njegovom završetku. Rezultati sugeriraju učinkovitost treninga, a u izlaganju će se razmotriti mogućnosti i ograničenja treninga crtanja kao intervencije za kognitivno osnaživanje djece školske dobi.

Ključne riječi: trening crtanja, vidno pamćenje, osnovna škola

HIPERSEKSUALIZIRANOST MLADIH JE MIT: PROMJENE U SEKSUALNOM PONAŠANJU MLADIH 2021. U ODNOSU NA 2010. I 2005. GODINU

Tanja Jurin¹, Ivan Landripet², Valerio Baćak³, Ivana Božičević⁴ i Aleksandar Štulhofer⁵

¹Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

^{2,5}Odsjek za sociologiju, Filozofski fakultet u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

³School of Criminal Justice, Rutgers University, Newark, New Jersey, USA

⁴Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

Cilj ovog istraživanja bio je procijeniti prevalenciju i dinamiku rizičnih seksualnih ponašanja među mladima u Hrvatskoj u razdoblju od 2005. do 2021. godine.

Metoda istraživanja: Provedene su tri ankete na velikim nacionalnim uzorcima mladih u dobi od 18 do 24 godine u 2005. godini (N=1092) te od 18 do 25 godina u 2010. (N=1005) i 2021. godini (N=1210). Studije iz 2005. i 2010. godine provodile su se intervjuima licem u lice na stratificiranim probabilističkim uzorcima. Studija iz 2021. godine provedena je internetskim anketiranjem na uzorku temeljenom na kvotama iz najvećeg nacionalnog online panela.

Rezultati pokazuju da je u usporedbi s 2005. i 2010. godinom, dob prvog seksualnog odnosa porasla za oba spola u 2021. godini (porast medijalne dobi za jednu godinu, na 18 godina, i prosječno za pola godine, na 17,5 godina kod muškaraca i 17,9 kod žena). U razdoblju od 2005. do 2021. godine, upotreba kondoma povećala se za otprilike 15%, kako kod prvog spolnog odnosa (na 80%), tako i u dosljednoj upotrebi (na 40% kod žena i 50% kod muškaraca). Kada smo kontrolirali osnovne sociodemografske čimbenike, Coxova i logističke regresije ukazale su da su za oba spola, u usporedbi s 2005. i 2010. Godinom, izgledi/hazardi bili značajno veći za prijavljivanje ranijeg stupanja u seksualne odnose (prilagođeni hazardni omjer 1,25-1,37), višestruke seksualne partnere (prilagođeni omjer izgleda [AOR] 1,62-3,31) i istovremene veze (AOR 3,36-4,64), dok su šanse bile manje za upotrebu kondoma pri prvom seksualnom odnosu (AOR 0,24-0,46) i dosljedno (AOR 0,51-0,64).

Zaključak: Rizična seksualna ponašanja smanjena su u istraživanju iz 2021. godine u usporedbi s prethodna dva vala, kod oba spola. Unatoč tome, seksualno rizično ponašanje i dalje je često među mladim hrvatskim odraslima. Uvođenje edukacije o seksualnosti i drugih intervencija na nacionalnoj razini za smanjenje seksualnog rizika ostaje imperativ za javno zdravstvo.

Ključne riječi: seksualno ponašanje mladih, rizična seksualna ponašanja

PSIHIČKO ZDRAVLJE MLADIH U PANDEMIJI

Maja Kolanović¹, Tanja Jurin², Zrinka Ristić Dedić³ i Boris Jokić⁴

^{1,2}Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Hrvatska

^{3,4}Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Hrvatska

Bolest Covid-19 je, počevši od svoje prve pojave u Kini krajem 2019. godine, počela mijenjati živote ljudi iz cijeloga svijeta. Osim što je takva zdravstvena kriza značajno narušila fizičko zdravlje populacije, jednako snažno je utjecala i na ono psihičko. Budući da su adolescenti populacija posebno osjetljiva na promjene izazvane pandemijom bolesti COVID – 19, u ovom smo se istraživanju usmjerili specifično na njih. Cilj našeg istraživanja bio je utvrditi koji su rizični i zaštitni čimbenici igrali ulogu u određivanju psihičkog zdravlja adolescenata. Podaci korišteni u ovom istraživanju prikupljeni su putem upitnika koji su bili distribuirani po školama diljem Republike Hrvatske. Naš se uzorak sastoji od 9054 šesnaestogodišnjaka. Od instrumenata korištene su čestice kojom su ispitani opći, odnosno sociodemografski podaci, Ljestvica optimizma (LOT-R) i skraćena verzija Upitnika mentalnog zdravlja (MHC-SF). Provedena je hijerarhijska regresijska analiza u kojoj su korištena tri modela prediktora: prvi model činile su varijable – život na potresom pogođenom području, vrsta srednjoškolskog programa, rod, završeni stupanj obrazovanja majke i završeni stupanj obrazovanja oca; drugi model činila je kompozitna varijabla kojom se mjerio utjecaj pandemije na različite aspekte života, a u treći model uvrštena je skala optimizma (LOT-R). Navedenim prediktorima objasnili smo ukupno 37,6% varijance psihičkog zdravlja adolescenata tijekom pandemije, koje je izmjereno MHC – SF skalom. Život na potresom pogođenom području pokazao se jedinim statistički značajnim negativnim prediktorom, dok su se muški rod, manji negativni utjecaj pandemije na različite aspekte života i viši rezultat na skali optimizma pokazali statistički značajnim pozitivnim prediktorima. Ovi nalazi ukazuju nam na postojanje čimbenika koji mogu doprinijeti razlikama u psihičkom zdravlju adolescenata u kriznim vremenima, poput onih pandemijskih. Na to stoga valja obratiti pozornost prilikom rada s ovom populacijom, kao i prilikom formiranja te implementiranja politika vezanih uz zaštitu psihičkog zdravlja mladih.

Ključne riječi: pandemija, adolescenti, psihičko zdravlje, rizični i zaštitni čimbenici, optimizam i pesimizam

KORIŠTENJE DIGITALNIH UREĐAJA, SLOBODNE AKTIVNOSTI, SUBJEKTIVNA DOBROBIT I IZVRŠNE FUNKCIJE KAO PREDIKTORI PROMJENA U OPĆEM ŠKOLSKOM USPJEHU DJECE OSNOVNOŠKOLSKE DOBI TIJEKOM JEDNOGODIŠNJEG PERIODA

Maja Kućar¹, Andreja Brajša-Žganec², Marija Džida³, Tihana Brkljačić⁴ i Marina Kotrla Topić⁵

^{1,2,3,4,5}*Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska*

¹mkucar@pilar.hr, ²Andreja.Brajsa-Zganec@pilar.hr, ³Marija.Dizda@pilar.hr,

⁴Tihana.Brkljadic@pilar.hr, ⁵Marina.KotrlaTopic@pilar.hr

Brojna su istraživanja ispitivala potencijalne prediktore školskog uspjeha. Uloga kognitivnih sposobnosti (npr. opće inteligencije) u predviđanju školskog uspjeha podrobno je istražena, dok su prediktori vezani uz socioekonomske i druge čimbenike nešto slabije istraženi. Posebice nedostaju longitudinalna istraživanja, usmjerena na ispitivanje promjena u školskom uspjehu djece. Cilj je ovog istraživanja ispitati jesu li određene slobodne aktivnosti djece, provođenje vremena u korištenju digitalnih uređaja, preokupiranost tehnologijom, subjektivna dobrobit i majčina procjena izvršnih funkcija djece prediktori promjena u općem školskom uspjehu djece tijekom jednogodišnjeg perioda. U procjeni slobodnih aktivnosti, vremena provedenog uz digitalne uređaje i izvršnih funkcija sudjelovale su majke, dok su djeca procijenila preokupiranost tehnologijom i zadovoljstvo životom. Ovaj uzorak uključuje 1033 dijade majka-dijete. Istraživanje je provedeno u sklopu projekta CHILD-WELL, financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost. Podaci su prikupljeni u dvije točke mjerenja s razmakom od godinu dana. U svrhu analize podataka, napravljena je multipla regresijska analiza. U analizu je uključeno ukupno 12 prediktora - kriterijska varijabla u prvoj točki, spol, dob, prosječan broj sati proveden uz digitalne uređaje, preokupiranost tehnologijom, sport, čitanje knjiga, boravak na zraku, zadovoljstvo životom i tri subskale upitnika BRIEF, namijenjenog procjeni izvršnog funkcioniranja (regulacija ponašanja, emocionalna i kognitivna regulacija). Osim općeg uspjeha u prvoj točki mjerenja koji objašnjava 75% varijance kriterija, značajni prediktori promjena u općem školskom uspjehu su: kognitivna regulacija, dob djece, provođenje vremena na zraku, spol i zadovoljstvo životom. Redoslijed navođenja prediktora odgovara količini varijance koju objašnjavaju u modelu. Valja naglasiti da su boravak na zraku, starija dob i muški spol negativni prediktori promjena u školskom uspjehu.

Ključne riječi: akademski uspjeh; dobrobit djece; izvršne funkcije; slobodne aktivnosti; predadolescencija

IZVORI STRESA I SAGORIJEVANJE KOD NASTAVNIKA U VISOKOM OBRAZOVANJU

¹Nada Luetić i ²Dino Sekso

¹OŠ Dubovac, Karlovac, Hrvatska

²OŠ Primošten, Primošten, Hrvatska

¹nada.luetic@gmail.com, ²dino.sekso@gmail.com

Brojne reforme unutar odgojno-obrazovnog sustava doprinijele su stvaranju izazovnijeg radnog okruženja te posljedično većim razinama doživljenog stresa u radu prosvjetnih djelatnika. Dosadašnje studije pretežno su bile usmjerene na istraživanje različitih odrednica profesionalnog stresa na nižim razinama obrazovnog sustava, dok je unutar akademske zajednice ova problematika manje ispitivana, posebice na području RH. Stoga, osnovni cilj ovog istraživanja bio je ispitati ulogu različitih izvora stresa u objašnjenju profesionalnog sagorijevanja sveučilišnih nastavnika. Dodatan cilj istraživanja bio je ispitati spolne razlike u profesionalnom sagorijevanju te u izvorima stresa karakterističnim za rad sveučilišnih nastavnika. U istraživanju je sudjelovalo ukupno 1245 sudionika različitog akademskog zvanja (59 % ženskog spola), prosječne dobi 43,4 godine. Istraživanje je provedeno online putem, a od mjernih instrumenata korišten je Upitnik izloženosti stresa u radu za sveučilišne nastavnike (ISR-SN) te Oldenburški upitnik sagorijevanja. Ispitivanjem spolnih razlika u dimenzijama sagorijevanja i izvorima stresa, utvrđeno je kako su nastavnice emocionalno iscrpljenije te, u odnosu na muške kolege, postižu veće rezultate na višestrukim stresorima karakterističnim za rad u akademskoj zajednici. U svrhu ispitivanja prediktivne uloge izvora stresa u sagorijevanju nastavnika, uz kontrolu dobi i akademskog zvanja, provedene su hijerarhijske regresijske analize na zasebnim uzorcima muških i ženskih sudionika. Pokazalo se kako su stresori vezani za nastavu i studente, konflikt znanstvene i nastavne uloge te međuljudskih odnosa značajni prediktori obiju dimenzija sagorijevanja nastavnika dok njihovoj emocionalnoj iscrpljenosti dodatno pridonosi stres vezan uz konflikt profesionalne i obiteljske uloge. Kada je riječ o nastavnicama, stresori vezani za nastavu i studente, znanstveno-istraživački rad, konflikt profesionalne i obiteljske uloge te međuljudske odnose značajno pridonose objašnjenju obiju dimenzija sagorijevanja. Ovi rezultati mogu pružiti smjernice budućim istraživanjima te služiti kao polazište za preventivne intervencije u području profesionalnog stresa i sagorijevanja u kontekstu visokog obrazovanja.

Ključne riječi: stres, sagorijevanje, nastavnici, obrazovanje, sveučilište

DOŽIVLJAJ KONTROLE I ANKSIOZNOST KOD SREDNJOŠKOLACA

Damir Ljubotina¹, Katarina Skopljak² i Mirela Šentija Knežević³

¹*Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska*

²*Klinika za psihijatriju "Sveti Ivan", Zagreb, Hrvatska*

³*Grad Zagreb, Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, Zagreb, Hrvatska*

¹dljubotina@ffzg.hr, ²mandic.katarina3@gmail.com, ³Mirela.Sentija-Knezevic@zagreb.hr

Istraživanja na populaciji adolescenata ukazuju na porast problema psihosocijalne prilagodbe, osobito simptoma iz anksioznog spektra. Pojedini modeli mentalnog zdravlja među značajne prediktore simptoma anksioznosti uvrštavaju doživljaj kontrole koji osoba ima nad pojedinim aspektima vlastitog života, kao i nad životom u cjelini. Procjena nedostatka kontrole nad događajima otvara prostor za neizvjesnost i nesigurnost, nemogućnost predviđanja budućih događaja i njihovih ishoda što su temeljne značajke anksioznosti.

Cilj ovoga rada je ispitivanje odnosa između različitih aspekata doživljaja kontrole na uzorku adolescenata i razine anksioznosti, odnosno internaliziranih simptoma mentalnog zdravlja.

Rezultati su prikupljeni terenskim istraživanjem u okviru projekta Pogled u sebe organiziranim od strane Ureda za zdravstvo grada Zagreba. Cilj šireg istraživanja bio je prikupljanje podataka o mentalnom zdravlju, izloženosti rizičnim čimbenicima te analiza potencijalnih zaštitnih čimbenika koji mogu smanjiti vjerojatnost razvoja psiholoških problema i poremećaja na populaciji učenika srednjih škola grada Zagreba. Konačan uzorak sastojao od 905 učenika 37 zagrebačkih srednjih škola i reprezentativan je za populaciju zagrebačkih srednjoškolaca. U okviru projekta razvijen je Upitnik za ispitivanje doživljaja kontrole koji zahvaća doživljaj kontrole u 20 različitih domena funkcioniranja adolescenata. Provjera latentne strukture Upitnika doživljaja kontrole ukazala je na četiri umjereno povezane dimenzije opisane kao doživljaj kontrole u području akademskog postignuća, vlastitog zdravlja, utjecaja na osobnu originalnost te utjecaja na uspješnost u socijalnim odnosima. Kao mjera mentalnog zdravlja adolescenata korištena je Skala samoprocjene ponašanja mladih (YSR). Rezultati ukazuju na značajnu povezanost niskog doživljaja kontrole s anksioznošću. Najsnažniji prediktor jest niska procjena mogućnosti utjecaja na vlastito zdravlje, a nešto manje niska kontrola u području socijalnih odnosa i akademskog uspjeha.

Ključne riječi: doživljaj kontrole, anksioznost, adolescenti

RAZLIKE U SAMOEFIKASNOSTI KOD UČENIKA KOJI SU POTENCIJALNO DAROVITI I NEDAROVITI U PODRUČJU MATEMATIKE

Ana Majić¹, Lorelaj Lukačin² i Ivica Zelić³

^{1,2,3}Centar izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije, Split, Hrvatska

¹anamajic@ci-sdz.hr, ²lorelajlukacin@ci-sdz.hr, ³ivicazelic@ci-sdz.hr

U kontekstu obrazovanja samoefikasnost se smatra vrlo važnim konstruktom, a njegova povezanost s akademskim uspjehom može se objasniti dvosmjerno – viša samoefikasnost može uzrokovati bolji uspjeh, ali i bolji uspjeh može utjecati na viši osjećaj samoefikasnosti. U sklopu projekta Centra izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije provedeno je testiranje učenika potencijalno darovitih u području matematike u četvrtim razredima osnovnih škola iz Splitsko-dalmatinske županije (N=2541). Učenici su rješavali *Test matematičkog rasuđivanja i kreativnosti* konstruiranog za potrebe testiranja te su rješavali i Upitnik samoefikasnosti za djecu (SEQ – c) koji mjeri tri facete samoefikasnosti: *socijalnu, akademsku i emocionalnu*. Provedeni su t-testovi za provjeru spolnih razlika u facetama samoefikasnosti te su dobivene statistički značajne razlike u facetama socijalne i emocionalne samoefikasnosti u smjeru da dječaci u obje facete postižu više rezultate. Nadalje, provedena je multipla regresijska analiza s facetama samoefikasnosti kao prediktorima i rezultatom na Testu kao kriterijem te se akademska samoefikasnost pokazala kao najbolji samostalni prediktor rezultata na testu, što je u skladu s očekivanjima. Nadalje, za provjeru razlika u samoefikasnosti s obzirom na potencijalnu darovitost u području matematike, učenici su, prema rezultatu na Testu, podijeljeni u pet kategorija te su provedene tri jednostavne analize varijance, po jedna za svaku facetu samoefikasnosti. Dobivene su statistički značajne razlike ($F_{soc}=15,82, p<0.01$; $F_{akd}=71,63, p<0.0$; $F_{emc}=6,11, p<0.01$) u smjeru da učenici koji se nalaze u kategoriji viših rezultata na Testu matematičkog rasuđivanja i kreativnosti (potencijalno daroviti u području matematike) postižu više rezultate na sve tri facete samoefikasnosti, te je ta razlika posebno izražena kod akademske samoefikasnosti. Rezultati ovog istraživanja ukazuju na važnost samoefikasnosti kod učenika u obrazovnom kontekstu, a time i na važnost uloge školskog psihologa u promicanju osjećaja samoefikasnosti kod djece i mladih.

Ključne riječi: facete samoefikasnosti, darovitost u području matematike, učenici osnovne škole

PSIHOLOŠKA OTPORNOST, SAMOPOŠTOVANJE, ZADOVOLJSTVO TIJELOM I VRIJEME PROVEDENO NA INTERNETU KOD UČENIKA 8. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

Mia Masnjak Kalčik

OŠ Alojzija Stepinca u Zagrebu

mia.masnjak.skole@gmail.com

Iskustvo rada s djecom ukazuje na to da djeca slobodno vrijeme provode na internetu koristeći razne medije. Socijalna komunikacija se sve više odvija putem interneta i društvenih mreža te time društvene mreže poprimaju značajnu ulogu u stvaranju vrijednosti, formiranju stavova i mišljenja, stilova ponašanja i ostalih psiholoških procesa u vrijeme adolescencije. Prekomjerno provedeno vrijeme na internetu i medijima dovodi postupno do pojave brojnih zdravstvenih problema uključujući tjelesne i psihološke znakove ovisnosti. Provedeno akcijsko istraživanje je u okviru rada školskog psihologa i u svrhu preventivnog rada i edukacije učenika i roditelja. Glavni cilj istraživanja je utvrditi razinu psihološke otpornosti, samopoštovanja, zadovoljstva tijelom i vremena provedenog na internetu kod učenika 8. razreda (N=100). Za procjenu razine psihološke otpornosti korištena je skala „Child and Youth Resilience Measure“ (CYRM; Jefferies, McGarrigle i Ungar, 2018), za procjenu samopoštovanja korištena je Rosenbergova skala samopoštovanja (Rosenberg, 1979) i za procjenu zadovoljstva tijelom korištena je skala „Body Esteem Scale for Adolescents and Adults“ (BESA; Mendelson, White i Mendelson, 1997, 2001). Za procjenu vremena provedenog na internetu u korištenju društvenih mreža i igrica otvoreno je pitanje te su odgovori raspoređeni u dvije kategorije; manje od 3 sata dnevno i više od 3 sata dnevno. Ovim izlaganjem Usmenim izlaganjem bit će prikazano primjer dobre prakse provođenja ovakvog istraživanja u školskom kontekstu kao i rezultati dobiveni istraživanjem te uloge psihologa u edukaciji učenika, učitelja i roditelja u školskom kontekstu.

Ovim izlaganjem bit će prikazani rezultati dobivenim istraživanjem te važnost uloge psihologa u edukaciji učenika, učitelja i roditelja.

Ključne riječi: Internet, psihološka otpornost, zadovoljstvo tijelom, samopoštovanje

UKLJUČENOST I ZADOVOLJSTVO RODITELJA KATOLIČKIM OSNOVNIM ŠKOLAMA

Ana Matković¹ i Katarina Aladrović Slovaček²

¹*Katolička osnovna škola u Požegi, Požega, Hrvatska*

²*Učiteljski fakultet, Zagreb, Hrvatska*

¹amatkovic7@gmail.com, ²kaladrovic@gmail.com

Uključenost roditelja u školovanje djece prepoznato je kao vrijednost s mnogobrojnim pozitivnim učincima na dijete, roditelje, školu i samu zajednicu. Autor Gregorović (2017) smatra kako je uključenost roditelja u obrazovanje višedimenzionalan i složen koncept koji uključuje različite roditeljske aktivnosti koje su usmjerene na djetetovo obrazovanje u školi i kod kuće. Provedena istraživanja o roditeljskoj uključenosti potvrdila su kako se zadovoljstvo roditelja odražava kroz ulaganje vremena u rad s djecom kod kuće i komunikaciju sa školom. Iz navedenog proizlazi kako su temeljni čimbenici kvalitetne škole, koja obuhvaća diferencijalni odgoj i kontinuiranu prilagodbu nastavnih sadržaja i metoda, roditeljska uključenost i zadovoljstvo školom. Upravo je zato temeljni cilj ovoga rada ispitati zadovoljstvo i uključenost roditelja u život i rad dviju katoličkih osnovnih škola te čimbenike koji na to utječu. U istraživanju je sudjelovalo 125 roditelja (N = 125) učenika katoličkih osnovnih škola u Požegi i Novskoj, čiji je osnivač Požeška biskupija. Odabrane škole rade prema redovnom planu i programu Ministarstva znanosti i obrazovanja, te u rad implementiraju sustav vrijednosti koji je važan za cjelovit rast i oblikovanje ljudske osobe temeljen na kršćanskoj antropologiji. Zadovoljstvo školom mjereno je procjenom prema školi općenito dok je uključenost mjerena procjenom mogućnosti suradnje sa školom te ulaganjem vremena u rad s djetetom u izvanškolskim aktivnostima. Upitnik je sadržavao 38 pitanja, od toga najveći dio pitanja bio s ponuđenim odgovorima, dio pitanja je bila samoprocjena na Likertovoj skali od 1 do 5 te manji dio pitanja otvorenoga tipa. Oko 60 % roditelja ima djecu u višim razredima. Na temelju prikupljenih podataka pokazalo se kako su školom zadovoljniji oni roditelji koji su aktivno uključeni u njezin život i rad, roditelji koji imaju više djece u školi, obrazovaniji roditelji te roditelji čija su djeca aktivnije uključena u izvanškolske aktivnosti.

Ključne riječi: uključenost roditelja, zadovoljstvo školom, katoličke škole

PROCES KARIJERNOG SAVJETOVANJA U SREDNJIM ŠKOLAMA

Dora Popova Uzunovski

Centar za mentalno zdravlje "Dora", Skopje, Sjeverna Makedonija

popova_dora@yahoo.com

Služba za profesionalno savjetovanje važan je aspekt školskog sustava. Karijerno savjetovanje je profesionalni odnos koji uključuje dvije ili više osoba u kojem savjetovatelj pomaže klijentima u rješavanju njihovih osobnih problema vezanih uz razvoj karijere. Proces karijernog savjetovanja sastoji se od četiri faze: samospoznaje, istraživanja prilika, donošenja odluke i poduzimanja postupaka. Kroz ovaj proces savjetovanja postavljanjem karijernih ciljeva postižu se poboljšanje mentalnog zdravlja i dobrobiti te svrhovito obrazovanje. Školski karijerni savjetovatelji pružaju programe savjetovanja u područjima kao što su: akademski uspjeh, osobni razvoj i karijera. Ove usluge pomažu učenicima da razviju jasniji fokus i osjećaj smjera u svom životu. Učinkoviti programi savjetovanja ključni su za školski sustav kako bi se osiguralo povoljno okruženje za učenje koje će poboljšati učenička postignuća. Za provedbu programa savjetovanja potrebni su karijerni savjetovatelji koji su educirani za programe savjetovanja. Osim što služe učenicima, savjetovatelji također u školama pružaju usluge savjetovanja i podrške roditeljima. Preventivni programi koji se provode u školama pomažu učenicima da budu odgovornije osobe čime se u školama smanjuju teškoće i problemi u ponašanju. Takvo ozračje promiče bolje okruženje za učenje za sve učenike i stoga se učenici raduju dolasku u školu. Ovaj rad ima za cilj iznijeti teorijska stajališta o pozitivnim aspektima procesa karijernog savjetovanja u srednjim školama.

Ključne riječi: savjetovatelj, karijera, savjetovanje, škola, učenici

ANALIZA DOBROBITI NASTAVNIKA: UZROCI I ZASTUPLJENOST PROFESIONALNOG STRESA

Sanja Smojver-Ažić¹ i Petar Bezinović²

¹*Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet u Rijeci, Hrvatska*

²*Samostalni savjetnik za obrazovanje*

¹sanja.smojver.azic@ffri.uniri.hr, ²petar.bezinovic@gmail.com

Dobrobit nastavnika važna je za optimalno funkcioniranje škola i obrazovnog sustava. Odnosi se na ukupno stanje ispunjenosti, zadovoljstva i ravnoteže u profesionalnom životu. Dobrobit nastavnika ima ključnu ulogu u oblikovanju cjelokupnog razrednog ozračja, angažmana učenika i njihovog akademskog uspjeha. Nastavnici koji se bolje osjećaju u mogućnosti su stvarati ugodniji ambijent za učenje, uspostavljati snažnije veze s učenicima i pomoći im u njihovom akademskom i osobnom razvoju.

U ovom je ispitivanju primijenjen upitnik dobrobiti nastavnika na uzorku od 473 nastavnika (žene 71,2%) iz 14 srednjih škola (5 strukovnih i 9 mješovitih) iz triju županija. Upitnik profesionalne dobrobiti nastavnika pripremljen je na temelju postojećih instrumenata. Sadrži pitanja koja se odnose na kvalitetu prilagodbe nastavnika, percepciju profesionalnog stresa, odnos škole prema poteškoćama nastavnika, uzroke stresa na poslu, traženje pomoći, potrebne inicijative za poboljšanje dobrobiti te zadovoljstvo školom i odnosima u školi. Od sudionika se također tražilo da napišu osvrt na ispitivanje i istaknu što je po njima još važno za dobrobit nastavnika u školi.

Rezultati ispitivanja pokazuju da je najčešći uzročnik profesionalnog stresa nastavnika opterećenje i balansiranje između radnih i privatnih obveza (45,6%), dok najveći stres, uznemirenost i ljutnju izazivaju problemi u odnosima s ravnateljem/ravnateljicom, poremećeni odnosi s kolegama, kao i odnosi s roditeljima učenika. Utvrđene su i statistički značajne spolne razlike u gotovo svim ispitivanim aspektima, pri čemu muškarci iskazuju značajno nižu razinu profesionalnog stresa i veće zadovoljstvo školom i odnosima. Kvalitativna analiza komentara upućuje na važnost prepoznavanja dobrobiti nastavnika od strane obrazovnih vlasti i samih škola te daje smjernice za pružanje podrške i osiguravanje resursa za promicanje mentalnog, emocionalnog i fizičkog zdravlja nastavnika.

Ključne riječi: dobrobit nastavnika, škola, stres, zadovoljstvo školom

NASTAVNIČKO POTICANJE SAMOREGULACIJE UČENJA – REZULTATI PROJEKTA ULOGA NASTAVNIKA U POTICANJU SAMOREGULIRANOG UČENJA SVEUČILIŠTA U ZADRU

Slavica Šimić Šašić¹ i Anela Nikčević-Milković²

¹Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja, Zadar, Hrvatska

²Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću, Hrvatska

¹ssimic@unizd.hr, ²amilkovic@unizd.hr

Samoregulacija učenja (SRU) je multidimenzionalni proces koji integrira osobne, ponašajne i kontekstualne komponente kako bi se učinkovito regulirao vlastiti proces učenja (Zimmerman, 1998). Učenici čije je učenje samoregulirano ostvaruju pozitivne obrazovne ishode, uspješniji su, intrinzično motivirani te SRU podržava razvoj vještina cjeloživotnog učenja (Zimmerman, 2002), međutim učenje nije samoregulirano kod svih učenika. SRU je pod snažnim utjecajem razredne prakse, a nastavnici na različite načine mogu utjecati na SRU. Nalazi pokazuju da se nastavnici slažu da učenicima treba pomoći da njihovo učenje postane samoregulirano, iskazuju pozitivna vjerovanja o SRU, ali su nesigurni kako poticati SRU te je djelomično potiču. Istraživanje u sklopu projekta provedeno je u dvije točke mjerenja: u prvoj na uzorku od 251 nastavnika i 2621 učenika, a u drugoj na 179 nastavnika i 2154 učenika iz 30 osnovnih i srednjih škola u RH. Nalazi pokazuju da je 2/3 nastavnika čulo za konstrukt SRU, ali ga samo 14 % ispravno definira. Nastavnici su navodili postupke koji mogu utjecati na sve aspekte SRU u svakoj od faza učenja te postupke (ne)izravnog poticanja SRU. Nastavnice, nastavnici humanističkog područja i izbornih predmeta više potiču SRU. Osobne karakteristike nastavnika te kvaliteta interakcije povezani su s poticanjem SRU. Najveći doprinos u objašnjenju nastavničkog poticanja SRU imaju nastavnička uvjerenja, a pristup poučavanju usmjeren na ovladavanje samostalno je najznačajniji prediktor poticanju SRU. Učenje učenika je umjereno samoregulirano, više kod učenica te je SRU povezana s učeničkim temperamentom i emocijama. Postoji značajna povezanost između nastavničkih i učeničkih procjena poticanja SRU, kao i između učeničkih procjena SRU i poticanja SRU. Učenice procjenjuju da nastavnici u većoj mjeri potiču SRU, te učenici srednjih škola. Nastavničko poticanje SRU objašnjava od 4 % do 35 % varijance strategija SRU. Nalazi ukazuju na važnost nastavničkih uvjerenja, potrebu jačanja nastavničkih kompetencija u području SRU, te implementaciju učinkovitih strategija poučavanja koje će aktivirati učeničku SRU.

Ključne riječi: nastavnici, poticanje samoreguliranog učenja (SRU), samoregulacija učenja, učenici

PERCEPCIJA RAZLIČITIH OBLIKA VRŠNJAŠKOG NASILJA U SREDNJIM ŠKOLAMA

Lucija Zadelj¹ i Lidija Kos Bzik²

^{1,2}*Športska gimnazija Zagreb, Hrvatska*

¹lucija.zadelj@skole.hr, ²lidija.kos-bzik@skole.hr

Nasilje je pojava karakteristična i povijesno prisutna u gotovo svim društvima. Svjetska zdravstvena organizacija definira nasilje kao namjernu upotrebu fizičke sile i moći prijetnjom ili akcijom prema samome sebi, prema drugoj osobi ili prema grupi ljudi ili čitavoj zajednici, a što može rezultirati ili rezultira ozljedom, smrću, psihološkim posljedicama, nerazvijenošću ili deprivacijom. Nasilje je predmet brojnih istraživanja i teorijskih pristupa proizašlih iz dobivenih rezultata. Istraživanja ispituju porijeklo agresivnog ponašanja, je li urođeno ili naučeno te kojim se rizičnim i zaštitnim čimbenicima može objasniti nasilje. U školskom sustavu zaštitni i rizični čimbenici vršnjačkog nasilja mogu biti: osobne i socijalne karakteristike, školski uspjeh, motivacija, odnos prema školi, školska klima, jasna pravila uz podršku nastavnika i roditelja.

Cilj ovog rada je istražiti razlike u percepciji različitih oblika vršnjačkog nasilja kod učenika srednjih škola. Sudionici istraživanja bili su učenici sportaši N=180 i učenici koji se ne bave sportom N=150. Za prikupljanje podataka korišten je anonimni anketni upitnik. Učenici su procjenjivali u kojoj mjeri su doživjeli, vršili, svjedočili i prijavili tri oblika vršnjačkog nasilja: verbalno, fizičko i elektroničko.

Rezultati provedenog istraživanja ukazuju da učenici sportaši u manjoj mjeri procjenjuju prisutnost verbalnog i elektroničkog nasilja u njihovoj školi od učenika koji se ne bave sportom. Razlike nisu uočene u procjeni koja se odnosi na fizičko nasilje u njihovoj školi. Uključivanje sporta u preventivne programe moglo bi biti značajno za prepoznavanje i razumijevanje uloge učenika u smanjenju svih oblika vršnjačkog nasilja.

Ključne riječi: vršnjačko nasilje, verbalno, fizičko, elektroničko

RADIONICE

ZARAZA JE NEKAD DOBRA STVAR – KAKO UČENICIMA PRENIJETI SVOJ ENTUZIJAZAM I UŽIVANJE U NASTAVI

Ana Butković¹ i Aleksandra Huić²

^{1,2}Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

¹abutkovic@ffzg.unizg.hr, ²ahuic@ffzg.unizg.hr

Ova radionica je osmišljena u sklopu HRZZ projekta *Ličnost, emocije i radna uspješnost nastavnika: dinamička perspektiva* (broj projekta IP-2019-04-5472). Školski psiholozi i nastavnici će nakon sudjelovanja u radionici moći identificirati ponašanja i doživljaje povezane s nastavničkim entuzijazmom i osjećajem zanesenosti na poslu, raspravljati o situacijama koje ne pridonose entuzijazmu i osjećaju zanesenosti te osmisliti načine na koje mogu na svoje učenike prenijeti ugodne emocije i svoj entuzijazam. Osim toga, iskustveno će proći kroz sve radioničke aktivnosti što će ih opremiti kompetencijama da ubuduće i sami provode radionicu s nastavnicima u svojoj školi. Radionica je osmišljena za 20-tak polaznika u trajanju od 60 minuta i kombinira interaktivno predavanje, samoanalizu, individualni i grupni rad, raspravu i iskustveno učenje.

Ključne riječi: emocionalna zaraza, entuzijazam, zanesenost na poslu

KAKO DA GREŠKE BUDU BUBAMARE, A NE PAUCI?

Natalia Dujic¹ i Marina Dujmovic²

¹OŠ Matije Gupca, Zagreb, Hrvatska

²OŠ Ivana Mažuranića, Zagreb, Hrvatska

¹natalia.dujic@gmail.com, ²marinadujmovic11@gmail.com

Riječ *pogreška* u sebi nosi prilično negativnu konotaciju. Učenici odrastaju pod pritiskom savršenog školskog uspjeha, a pogreške se promatraju kao neuspjeh. U stresnim situacijama kao što su provjere znanja strah sprječava učenike da isprave greške, pokušaju ponovo i ostvare svoje potencijale. *Na greškama se uči* je saznanje za koje treba hrabrosti da bi se primijenilo, pa to čine samo rijetki, a većina propušta prilike koje im se pružaju. Iznimno je važno dozvoliti greške i sebi i drugima jer su greške najbolji način učenja! Uslijed sve veće potrebe očuvanja mentalnog zdravlja djece i mladih, posljednjih godina je razvojna biblioterapija prepoznata kao jedna od preventivnih tehnika koja potiče i podržava osobni rast i razvoj. Razvojna biblioterapija koristi književne predloške za poboljšanje psihološke otpornosti djece i mladih. Ova tehnika omogućuje da se dijete ili mlada osoba identificiraju s likom ili situacijom te tako prolaze kroz katarzu do određenog uvida u svoja i tuđa životna iskustva.

Tijekom radionice sudionici će kroz razgovor i vođene zadatke iskusiti tehniku interaktivne biblioterapije, a zatim se na primjeru priče o pogreškama upoznati s osnovnim koracima pripreme za ovakvu vrstu rada s učenicima. Opći cilj radionice je senzibilizacija školskih psihologa za primjenu tehnika razvojne biblioterapije u radu s učenicima.

Ključne riječi: razvojna biblioterapija, pogreške, fiksna i rastuća kognitivna orijentacija, kreativne tehnike, rad školskog psihologa

LEDOLOMCI I ENERGIZATORI

Dubravko Kezić

Hrvatska škola Outward Bound, Zagreb, Hrvatska

dubravko.kezich@gmail.com

Vjerujemo da svima koji rade sa grupama djece i mladih dobro dođu kratke aktivnosti kojima mogu *resetirati* pažnju, potaknuti na aktivnost ili napraviti kratki mentalni odmor nakon ili između nekih drugih zahtjevnijih cjelina. Cilj ove radionice je predstaviti nekoliko zabavnih aktivnosti koje služe "probijanju leda" i zbližavanju grupe (ledolomci) te nekoliko aktivnosti za podizanje energije i fokusa (*energizatori*). U Hrvatskoj Outward Bound školi radimo s djecom i mladima u prirodi kroz iskustveno učenje i za ovu radionicu izabrali smo neke od naših omiljenih aktivnosti koje se mogu izvesti u zatvorenom prostoru kao što su učionice. Kako bi lakše usvojili ove alate, od polaznika ove radionice se traži aktivno sudjelovanje.

Dođite i zabavite se s nama!

Ključne riječi: *ledolomci, energizatori, grupne aktivnosti*

KAD NARASTEM BIT ĆU... RADIONICE PROFESIONALNOG USMJERAVANJA POMOĆU PLATFORME PUT KARIJERE

**Eta Krpanec¹, Dora Popović², Iva Černja Rajter³, Mirta Blažev⁴, Ivan Dević⁵, Mara Šimunović⁶,
Toni Babarović⁷ i Iva Šverko⁸**

^{1,2,3,4,5,6,7,8} Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

¹eta.krpanec@pilar.hr, ²dora.popovic@pilar.hr

Po završetku osnovne, a zatim i srednje škole, učenici donose važnu odluku o svojoj karijeri – hoće li upisati gimnaziju ili strukovnu školu, za koju struku će se školovati te koji će fakultet upisati. Iako je odabir karijere vrlo važan izbor koji ima posljedice za cijeli profesionalni put i život učenika, učenici često nisu u potpunosti spremni za donošenje ove odluke. Zbog toga je iznimno važno učenicima pružiti potporu kroz programe profesionalne orijentacije. Naš istraživački tim je kroz više projekata razvio platformu *Put karijere* koja učenicima omogućava besplatni pristup računalnim alatima za profesionalnu orijentaciju. Učenici mogu samostalno pristupiti testovima s automatiziranom povratnom informacijom za pomoć u informiranju o različitim aspektima odabira zanimanja. Osim računalne platforme, u okviru projekta *Free Career Choice* osmislili smo i niz radionica koje omogućavaju grupnu primjenu *Put karijere* u sklopu nastave, kako bi učenici produbili spoznaje o svojim rezultatima i njihovim implikacijama. Cilj ove radionice bit će predstaviti platformu *Put karijere* te popratne radionice za učenike osnovnih i srednjih škola. Radionice pokrivaju teme poteškoća u donošenju profesionalnih odluka, informiranosti o zanimanjima, profesionalnih interesa, radnih vrijednosti te profesionalne adaptabilnosti. Sudionici će dobiti upute za korištenje platforme te materijale za provođenje radionica s učenicima.

Ključne riječi: put karijere, profesionalna orijentacija, računalni alati za profesionalnu orijentaciju, profesionalna zrelost

KAKO RADITI SA SVOJIM UNUTARNJIM KRITIČAREM – JAČANJE VLASTITE OTPORNOSTI I SPRJEČAVANJE SAGORIJEVANJA NA POSLU

Nataša Major¹ i Dragan Đerfi²

¹OŠ braće Radića, Pakrac, Hrvatska

²Voithea – obrt za savjetovanje i poučavanje, Zagreb, Hrvatska

¹natasa.major1@gmail.com, ²djerfi@gmail.com

Kako se, nakon neke krizne situacije i/ili stresnog perioda na poslu, postavljamo prema samima sebi? Javlja li se u tim situacijama naš unutarnji kritičar i, ako da, kako se postavljamo u odnosu na njega? Suprotstavljamo li mu se ili mu se prepuštamo kroz ruminacije, vjerujući u potpunosti svakoj njegovoj rečenici: „Zašto si to napravio? Kako si mogao reći takvu jednu glupost? Zašto si po stoti put dopustio da se tako prema tebi odnose? Neznalico!" Ovo su situacije koje su mnogi od nas prošli ili svakodnevno i dalje prolaze. Ne mora ostati na tome; naš unutarnji kritičar ne mora imati zadnju riječ.

Razvijanjem vještina suosjećanja prema samima sebi postajemo dovoljno snažni ne samo da prihvatimo postojanje unutarnjeg kritičara, nego da mu i pogledamo u oči te da mu odgovorimo, suprotstavimo mu se. Na taj bismo način prema sebi usmjerili sve one vještine koje tako često koristimo s drugima, a kada smo mi sami u pitanju, tada ili nemamo vremena ili mislimo da nije potrebno. Samo-suosjećanje će nam omogućiti bolju emocionalnu regulaciju, prisutnost u trenutku i jačanje samopouzdanja, odnosno sve one vještine koje su u samoj srži svakog pomagačkog zanimanja. Suosjećanje koje isključuje nas same nije dovoljno jer naš posao podrazumijeva dvosmjernost, odnos, kako prema drugoj osobi, tako i prema nama samima.

Sudionici radionice će moći iznijeti svoja iskustva koja su im bila vrlo stresna i o kojima nisu imali priliku razgovarati. Kroz vođene aktivnosti imat će priliku osvijestiti osobne snage i dostupnu mrežu podrške te će upoznati neke od tehnika opuštanja. Očekujemo da će sudionici nakon radionice biti osnaženi i motivirani voditi kontinuiranu brigu o sebi i svom mentalnom zdravlju s ciljem preveniranja sindroma sagorijevanja na radnom mjestu.

Ključne riječi: psiholog, unutarnji kritičar, emocionalno sagorijevanje, suosjećanje

ZAŠTO ONO PSIHOMETRIJA?

Una Mikac

Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

umikac@ffzg.hr

U raznim zadacima školskih psihologa upitnici i testovi su nezamjenjivi alati. No kako izabrati mjerni instrument koji je baš ono što nam treba? U toj odluci mogu nam pomoći informacije o psihometrijskim karakteristikama. U ovoj radionici podsjetit ćemo se na psihometriju iz studentskih klupa te se upoznati s nekim od novih metoda koje se sve češće koriste prilikom opisa instrumenata. Radionica će biti usmjerena na praktičnu primjenu informacija o psihometrijskim karakteristikama. Podsjetit ćemo se što je Cronbach alfa i zašto je taj broj važan kad donosimo odluku na temelju rezultata na testu. Pokazat ćemo kako je alfa napredovala do omega te što znači kad je za neki instrument navedena McDonaldsova omega. Osim o pouzdanosti, podsjetit ćemo se i kako tumačiti informacije o valjanosti, te ponuditi okvir koji nam omogućava da prepoznamo koje informacije o valjanosti su nam potrebne. Dat ćemo i kratko objašnjenje što je to strukturalno modeliranje, te kako nam prikazi i brojevi dobivenim tom metodom mogu pomoći pri odluci je li neki mjerni instrument ono što nam treba. U ovoj radionici nećete unaprijediti svoje znanje matematike i shvaćanje psihometrijskih izvoda, nego će naglasak biti na tome kako nam brojevi mogu pomoći pri odlukama o mjernim instrumentima i pri odlukama temeljenim na mjernim instrumentima, odnosno kako psihometrija može pomoći da budemo učinkovitiji školski psiholozi.

Ključne riječi: upitnik, test, pouzdanost, valjanost

JA U ULOZI ŠKOLSKOG PSIHOLOGA - PRIMJENA PRINCIPA GESTALT PSIHOTERAPIJSKOG PRAVCA

Marija Mikulić¹ i Marina Sviben Družinec²

¹Lađa d.o.o., Sesvete, Hrvatska

²Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Zabok, Hrvatska

¹psihoterapija.mikulic@gmail.com, ²msviben@gmail.com

Gestalt psihoterapijski pristup utemeljen je na humanističkom, holističkom, egzistencijalističkom i fenomenološkom pogledu na pojedinca. Usmjeren je na rast i razvoj osobnih potencijala cjelovite osobe, čovjeka pokušava razumjeti kroz njegov trajan odnos s okolinom, u fokus stavlja neposredni doživljaj i iskustvo bez interpretacije. Gestalt psihoterapeuti svijet promatraju više usmjereni na proces nego na sadržaj. Promjena ponašanja i doživljavanja nastaje kao produkt svjesnosti koja uključuje uvid, prihvaćanje sebe, poznavanje okoline, odgovornost za vlastite izbore i sposobnost uspostave kontakta s drugim ljudima. Svjesnost se temelji na doživljaju ovdje i sada, stalno se mijenja, a potičemo je i povećavamo kroz eksperiment. Kako ja doživljam svoju ulogu školskog psihologa, kako vidim sebe i okolinu, kako uspostavljam odnose... Pozivamo vas u mali gestaltistički eksperiment.

Ključne riječi: školski psiholog, gestalt, svjesnost, eksperiment

SLAGALICA OSOBNIH SNAGA – IZRADA KUTIJE ALATA ZA RAD NA SEBI

Željka Mišetić¹ i Irena Šestak²

¹Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, Hrvatska

²OŠ Ivana Gorana Kovačića, Sveti Juraj na Bregu, Hrvatska

¹zeljka.bumber@gmail.com, ²sirena0805@gmail.com

Jedna od zadaća školskog psihologa u odgojno-obrazovnoj ustanovi je pružanje pomoći i podrške svim dionicima, a prije svega učenicima, učiteljima, nastavnicima, odgajateljima i roditeljima. U posljednje vrijeme sve je više kriznih i iznenadnih situacija u kojima nemamo uvijek dovoljno resursa za pružanje pomoći i rješavanje krizne situacije.

Uz sve zahtjeve koji se postavljaju pred nas i opseg posla, imamo li vremena posvetiti se brizi o sebi? Imamo li vremena zastati i preispitati svoje osobne snage, ispitati postojeću mrežu podrške, upitati se tko su moji ljudi od pomoći? Imamo li vremena za razgovor sa samim sobom: *Koji su moji načini nošenja sa svakodnevnim izazovima? Jesu li to dobri načini? Koristim li neke od tehnika opuštanja?* Rad na sebi uključuje različite vještine i sposobnosti, prijašnja iskustva te trenutne kapacitete koliko se možemo nositi s nekom situacijom.

Na ovoj radionici sudionici će imati priliku izraditi vlastitu kutiju alata za rad na sebi. Kroz vođene aktivnosti imat će priliku izraditi slagalicu osobnih snaga, mreže podrške, dobrih načina nošenja sa svakodnevnim izazovima i tehnike opuštanja.

Vjerujemo da će sudionici nakon radionice biti osnaženi i motivirani voditi kontinuiranu brigu o sebi i svom mentalnom zdravlju s ciljem prevencije sindroma sagorijevanja na radnom mjestu koji je čest kod pomagačkih zanimanja. Kako bismo što bolje mogli biti podrška i pomoć djeci, roditeljima, kolegama, najprije moramo brinuti o sebi i svojem mentalnom zdravlju. Jedino tako možemo ostvariti svoje pune potencijale, biti zadovoljniji na radnom mjestu i u profesionalnom kontekstu dati svoj maksimum na dobrobit pojedinaca s kojima radimo te vlastito zadovoljstvo.

Ključne riječi: psiholog, osobne snage, podrška, briga o sebi, sagorijevanje na radnom mjestu

POTICANJE KREATIVNOSTI U SVAKODNEVNOM RADU S UČENICIMA

Ivana Pavačić

Osnovna škola Šćitarjevo, Udruga Vjetar u leđa

pavacic@yahoo.com

Kreativnost je jedna od vještina koje su u 21. stoljeću visoko na listi najpoželjnijih vještina u svijetu rada. U svijetu gdje su informacije dostupne na svakom koraku, kreativno stvaralaštvo i kreativne ideje u rješavanju problema donose prednost, kako za pojedinca, tako i za zajednicu. Pri ulasku u svijet obrazovanja djeca iskazuju mnoge oblike kreativnog izražavanja, no s vremenom primjećujemo promjene u kreativnom izričaju, te često od učitelja čujemo kako je teško raditi na kreativan način u razredu. Možemo li to promijeniti? Koja je uloga škole, učitelja, nastavnika, stručnih suradnika, u poticanju kreativnog izražavanja kod učenika? Imaju li psiholozi značajnu ulogu u razvoju kreativnosti? U ovoj radionici dotaknut ćemo se nekih teoretskih okvira iz područja kreativnosti, RISE modela (Patson, 2017.), 4C modela (Kaufmann i Beghetto). Isprobat ćemo tehnike kojima možemo kod djece osnovnoškolske dobi potaknuti kreativnost. Možemo li mjeriti kreativnost, kako procijeniti koliko je neki rad kreativan? Sudionici će se okušati u kreativnom stvaralaštvu, te mjeriti kreativnost svojih radova.

Ključne riječi: kreativnost, RISE model, osnovna škola, testovi kreativnosti, kreativne tehnike

I MI SMO LJUDI –

OTVORENO O IZAZOVIMA RADA S DJECOM S EMOCIONALNIM TEŠKOĆAMA

Mateja Pavlinovac¹ i Mateja Dodig²

¹*OŠ Vukovina, Vukovina, Hrvatska*

²*Klinika za dječje bolesti, Zagreb, Hrvatska*

¹mateja.pavlinovac@skole.hr, ²mateja.dodig@kdb.hr

Cilj je ove radionice okupiti stručnjake psihologe zaposlene u sustavu odgoja i obrazovanja i pružiti im priliku da u sigurnom okruženju iznesu svoje najčešće izazove u radu s djecom i mladima s emocionalnim teškoćama. Između ostalog, imat ćemo priliku razgovarati o prepoznavanju djece i mladih s emocionalnim teškoćama, informiranju drugih članova školskog tima i nastavnika, planiranju i provedbi rada s djetetom te mogućnostima dobivanja pomoći i podrške za dijete izvan same školske institucije. Osim toga, svatko će dobiti priliku podijeliti svoja iskustva i načine rada, ali i brige i strahove s kojima su se imali prilike susresti u procesu rada s djecom – od odabira odgovarajućeg načina pristupa, uspostavljanja povjerenja, suradnje s roditeljima, metoda i tehnika rada s djetetom te dugoročnog praćenja. Svjesni koliko psiholozi, iako unutar istog sustava rada, mogu biti udaljeni u mogućnostima povezivanja i međusobnog pružanja podrške i dijeljenja svojih znanja i iskustava, cilj je navedeno promijeniti barem na jedan dan i pružiti mogućnost otvorenog razgovora u manjoj skupini stručnjaka.

Ključne riječi: podrška, izazovi, emocionalne teškoće, sagorijevanje, suradnja

DJECA I MLADI U VIRTUALNOM OKRUŽENJU – KOJI ALATI SU IM POTREBNI?

Sanja Radić Bursać¹, Dora Dodig Hundrić², Sabina Mandić³ i Neven Ricijaš⁴

^{1,2,3,4}Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

¹sanja.radic.bursac@erf.unizg.hr

Recentne znanstveno-istraživačke spoznaje sustavno potvrđuju kako djeca i mladi niz svojih psiholoških potreba i razvojnih zadataka ostvaruju u virtualnom okruženju. Korištenje Interneta sastavni je dio njihovog svakodnevnog življenja i odrastanja, što ima mnoštvo prednosti i dobiti, no i negativnih aspekata i brojnih rizika ukoliko se to ne čini na osobno i društveno odgovoran način. Stoga digitalno, socijalno-emocionalno i medijsko opismenjavanje predstavlja značajne kompetencije kojima je potrebno podučavati i osnaživati djecu i mlade za njihovo kvalitetno funkcioniranje u suvremenom dobu te ostvarivanje pozitivnih razvojnih ishoda.

Sudionici radionice će se kroz interaktivne sadržaje upoznati s ključnim rezultatima međunarodnih i nacionalnih istraživanja u području navika i obilježja korištenja Interneta, generalnog funkcioniranja djece i mladih u virtualnom okruženju te njihovom izloženosti višestrukim online rizicima i povezanim štetnim (psihosocijalnim) posljedicama. Imat će, također, priliku procijeniti osobno znanje u području bihevioralnih ovisnosti i digitalne dobrobiti. Kao primjer dobre prakse preventivnog ulaganja u školskom kontekstu, sudionicima će se predstaviti program prevencije ponašajnih ovisnosti i rizičnih ponašanja u virtualnom okruženju „Alati za moderno doba“ koji je kreiran od znanstveno-istraživačkog tima s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu uz uvažavanje standarda kvalitete i principa uspješnih psihosocijalnih intervencija. Radi se o univerzalno-preventivnom i multikomponentnom programu psihoedukativnog karaktera, namijenjenom učenicima viših razreda osnovne škole i generalno njihovom osnaživanju socijalno-emocionalnih vještina, a čiji ishodi dosadašnjih ciklusa provedbe govore u prilog učinkovitosti. Prikazom ključnih tema navedenog Programa i iskustvom kroz pripremljene aktivnosti, sudionici radionice dobit će smjernice za potencijalni znanstveno-utemeljeni, školski odgovor na potrebe djece i mladih u suvremenom i digitalnom dobu te mogućnostima razvoja osobno odgovornog ponašanja učenika u realnom i virtualnom okruženju.

Ključne riječi: djeca i mladi, virtualno okruženje, škola, preventivno ulaganje, Alati za moderno doba

PRIMJENA HRVATSKOG UPITNIKA ŠKOLSKE KLIME S UČENICIMA I NASTAVNICIMA

Tena Velki¹ i Gordana Kuterovac Jagodić²

¹Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Osijek

²Filozofski fakultet Zagreb

¹tena.velki@gmail.com, ²gkuterovac@ffzg.hr

Cilj radionice je pružiti sudionicima uvid u proces i značaj korištenja Hrvatskog upitnika školske klime za učenike i nastavnike (HUŠK, Velki i Kuterovac Jagodić, 2014; 2023) u školskom okruženju. Upitnik sadrži dvije forme, jednu za primjenu s učenicima viših razreda osnovne škole i srednje škole (HUŠK-U), a drugu za primjenu s učiteljima i nastavnicima (HUŠK-N). Na radionici će biti prikazan teorijski okvir za razumijevanje konstrukta školske klime općenito kao i njezinih pojedinačnih aspekata koji se mjere ovim upitnicima. Uz to sudionici će dobiti praktične smjernice o provedbi upitnika, načinu bodovanja, te načinu usporedbe dobivenih rezultata između nastavnika i učenika.

Kroz primjere istraživanja primjene upitnika u osnovnim i srednjim školama, sudionici će steći vještine interpretacije rezultata upitnika te razumijevanje kako informacije dobivene HUŠK-om mogu poslužiti za unaprjeđenje školske klime. Na radionici će se potaknuti dijalog i razmjena iskustava među sudionicima te će ih se nastojati osnažiti za aktivno uključivanje u proces unaprjeđenja klime u njihovim školama.

Ključne riječi: školska klima, učenici, nastavnici, usporedba, unaprjeđenje

ZAMIŠLJANJE MEĐUGRUPNOG KONTAKTA KAO ALAT ZA SMANJIVANJE PREDRASUDA

Antonija Vrdoljak¹, Margareta Jelić², Dinka Čorkalo Biruški³ i Nikolina Stanković⁴

^{1,2,3,4}Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Hrvatska

¹avrdolja@ffzg.unizg.hr

Posljednjih godina hrvatske škole sve češće postaju mjesto susreta učenika iz različitih društvenih grupa, a školski se psiholozi susreću sa zadatkom poticanja tolerancije i razvijanja pozitivnih međugrupnih stavova. U školskom je kontekstu posebno važno pripremiti djecu za prve međugrupne susrete, odnosno djelovati preventivno. U tu se svrhu može koristiti metoda zamišljenog kontakta. Zamišljeni kontakt je metoda za smanjivanje predrasuda koja se temelji na mentalnoj simulaciji pozitivne interakcije s članom ili članovima vanjske grupe. Istraživanja pokazuju kako djeca nakon aktivnosti zamišljanja imaju pozitivnije stavove i u većoj su mjeri spremna za buduća međugrupna druženja. Ova je metoda ujedno izrazito ekonomična i jednostavna za primjenu unutar učionice - ne zahtijeva puno materijala te se sadržaj može lako prilagoditi za upotrebu s različitim vanjskim grupama.

U sklopu ove radionice prikazat ćemo našu intervenciju temeljenu na zamišljenom kontaktu. Intervencija je razvijena u sklopu projekta IRCiS te je osmišljena s ciljem pripremanja domicilne djece za integraciju djece izbjeglica u osnovnim školama. Sudionici će imati priliku sudjelovati u demonstraciji primjene intervencije te će dobiti materijale i sugestije za njezino korištenje u svojim školama.

Ključne riječi: zamišljeni kontakt, međugrupni odnosi u školi, smanjivanje predrasuda

SPECIFIČNOSTI SOCIO-EMOCIONALNOG RAZVOJA DAROVITIH UČENIKA

Elvira Vučković¹ i Nada Kegalj²

¹OŠ Privlaka, Privlaka; OŠ "Petar Zoranić" Nin

²OŠ Podmurvice, Rijeka

¹elvira.vuckovic@skole.hr, ²nadakegalj@yahoo.com

U radu s darovitim učenicima često smo usmjereni na razvoj njihovih kognitivnih sposobnosti i kreativnosti. Manje se pažnje pridaje socijalnim i emocionalnim potrebama darovitih učenika, a upravo mogući nesklad između kognitivnog i socio-emocionalnog razvoja može postati uzrokom njihovih poteškoća. Nećemo pravovremeno prepoznati ni odgovoriti na njihove socijalne i emocionalne potrebe, vjerujući u mitove da visoke sposobnosti znače da se daroviti učenici dobro nose s razvojnim izazovima, da imaju dobro mentalno zdravlje te uspjeh i zadovoljstvo u karijeri i socijalnim odnosima.

Rezultati istraživanja pokazuju da daroviti nemaju veću ili manju vjerojatnost od drugih učenika za probleme s mentalnim zdravljem. Međutim, postoji niz usporednih prednosti, sličnosti i ranjivosti. Koje su to prednosti darovitih učenika, koje su sličnosti s razvojnim potrebama drugih učenika, koje su njihove ranjivosti? Što je to na što školski psiholozi trebaju pripaziti? Što je to što pomaže darovitim učenicima, a što ne?

Ključne riječi: daroviti učenici, socio-emocionalni razvoj, školski psiholozi

SIMPOZIJ

INDIVIDUALNI ILI GRUPNI RAD?

Zvončica Kučanda¹, Ivana Azenič², Lea Buljević³ i Ljiljana Šapić Kozar⁴

¹ OŠ Bratoljuba Klaića, Bizovac, Hrvatska

²II. gimnazija, Osijek, Hrvatska

³Ugostiteljsko-turistička škola, Osijek, Hrvatska

⁴OŠ Vladimira Becića, Osijek, Hrvatska

¹z.kucanda@yahoo.com, ²ivana.azenich@gmail.com, ³lea.buljevic1@skole.hr,

⁴sapicljiljana@gmail.com

Individualni i grupni rad imaju svoje prednosti i nedostatke. Individualni rad podrazumijeva sudjelovanje jednog savjetovatelja/psihoterapeuta i jednog korisnika. Rad se kreira u skladu s potrebama pojedinca i temom /problemom koji on/ona donosi. Ovaj oblik rada obično je ugodniji osobama koje se teško otvaraju, teško dijele privatne i intimne informacije, osobama koje su anksiozne ili one koje su nepovjerljive i oprezne. U grupi podrške sudjeluje više osoba koje dijele neki zajednički problem ili iskustvo. Najčešće grupa ima do 10 osoba, kako se ne bi smanjila kvaliteta rada, te jednu ili dvije stručne osobe. Rad se osmišljava u skladu s potrebama grupe ili se unaprijed određuje u odnosu na problem/temu kojom se želimo baviti (anksioznost, ovisnosti, komunikacija i sl.). Na problemima se radi na manje konkretnoj razini iako se može usmjeriti i na pojedinačna iskustva sudionika. Kako bi grupa što bolje funkcionirala, potrebno je izgraditi povjerenje među članovima grupe. Ovaj oblik rada posebno je pogodan za osobe koje se u svojoj okolini ne susreću s osobama koje imaju sličan problem ili slično iskustvo ili bi im pomoglo dijeljenje istoga s osobama koje prolaze kroz slične situacije. Grupni rad preporuča se i za osobe koje se osjećaju usamljeno ili im je potreban socijalni kontakt. Grupni rad s odraslima pruža mogućnosti koje niti jedan oblik individualnog rada ne može pružiti – dinamiku grupe. Unutar grupnoga rada svaka osoba čini tu grupu specifičnom upravo zbog svoje individualnosti, odnosno svega onoga što donosi u grupu. Samim time svaka osoba uvelike utječe na dinamiku grupe izazivajući reakcije drugih članova. U ovakvom obliku rada ostali članovi grupe mogu nam, osim velike podrške, biti i zrcala koja nam otkrivaju vlastitu nutrinu.

Ključne riječi: individualni rad, grupni rad, prednosti, nedostaci

INDIVIDUALNI I GRUPNI RAD S UČENICIMA OSNOVNE ŠKOLE

Ljiljana Šapić Kozar

OŠ Vladimira Becića, Osijek, Hrvatska

ljiljana.sapic-kozar@skole.hr

Školski psiholozi imaju ključnu ulogu u podršci učenicima tijekom njihova obrazovanja. Podrška pokriva različitu problematiku, no često zahvaća i elemente privatnog života, osobito kada je u pitanju mentalno zdravlje te rješavanje problemskih situacija. U svom radu školski psiholozi primjenjuju različite oblike rada.

Osim individualnih razgovora i savjetovanja, školski psiholog provodi i grupne oblike rada s učenicima obično u obliku radionica, predavanja, projekata te zajedničkih aktivnosti. Psiholog u svom radu obično djeluje preventivno, te tako govorimo o primarnoj i sekundarnoj prevenciji, no isto tako djeluje i korektivno. Do koje mjere školski psiholog može i treba biti psihoterapeut, postoje li izuzetci od pravila pri prijavljivanju različitih oblika nepoželjnih ponašanja te koje su dvojbe o etičnosti u radu školskog psihologa? U ovom izlaganju iznijet će se prednosti i nedostaci individualnog naspram grupnog rada s učenicima u osnovnoj školu, koje su uočene prepreke kod grupnog i individualnog rada te dvojbe u radu školskog psihologa s učenicima

Ključne riječi: individualni rad, grupni rad, učenici, osnovna škola

KAKO ORGANIZIRATI GRUPNI RAD S ADOLESCENTIMA?

Ivana Azenić

II. gimnazija Osijek, Osijek, Hrvatska

ivana.azenich@gmail.com

Rezultati različitih istraživanja za vrijeme i nakon pandemije upućuju na povećanje broja učenika sa poteškoćama mentalnog zdravlja te je sve veći broj učenika u srednjoj školi koji traže pomoć psihologa.

U društvu raste svijest o važnosti zaštite mentalnog zdravlja, a istovremeno se povećavaju izazovi s kojima se adolescenti suočavaju. I dok raste svjesnost i otvorenost adolescenata za pomoć koju može pružiti psiholog, iste se promjene događaju nešto sporije u populaciji njihovih roditelja. Učenici koji su u potrebi za savjetovanjem stručnog suradnika nerijetko traže kontinuirani rad i praćenje. Grupni rad s učenicima sa sličnim poteškoćama mentalnog zdravlja mogao bi biti višestruko koristan. Stvara se mreža podrške među učenicima, učenici uče jedni od drugih o novim strategijama nošenja sa problemima, te se povećava broj intervencija koje školski psiholog može pružiti. Ipak, učenici često odbijaju grupni rad sa vršnjacima na temama povezanim sa mentalnim zdravljem, dok su istovremeno motivirani za individualni rad. U skladu s njihovim razvojnim razdobljem, osipanje grupa adolescenata predstavlja veliki problem u ostvarivanju postavljenih ciljeva. U izlaganju ćemo uspoređivanjem različitih oblika grupa tragati za boljim pristupima u organizaciji ovog oblika rada.

Ključne riječi: grupni rad, individualni rad, adolescencija, motivacija

RAD S RODITELJIMA U ŠKOLI

Zvončica Kučanda

OŠ Bratoljuba Klaića, Bizovac, Hrvatska

z.kucanda@yahoo.com

Oblici suradnje psihologa u školi i roditelja mogu biti različiti. Roditelji najčešće kontaktiraju školskog psihologa kada dođe do određenih problema, bilo s učenikom, bilo s pojedinim učiteljem, nasilja ili nezadovoljavajućih odnosa među vršnjacima. Osim individualnih razgovora i savjetovanja, školski psiholog može i treba provoditi i grupne oblike rada s roditeljima – bilo u obliku predavanja, radionica, raznih projekata, zajedničkih aktivnosti roditelja i djece ili drugih. U ovom izlaganju iznijet će se prednosti i nedostaci individualnog naspram grupnog rada s roditeljima učenika, koje su uočene prepreke kod organiziranja grupnih događaja za roditelje, mogući razlozi za nedolazak roditelja na grupne oblike rada unatoč njihovom iskazanom interesu, koje teme roditelji navode kao važne za njih i na koji način možemo biti uspješniji u suradnji s roditeljima.

Ključne riječi: roditelji, osnovna škola, prednosti individualnog/grupnog rada, nedostaci individualnog /grupnog rada

GRUPNI I INDIVIDUALNI RAD VAN ŠKOLE

Lea Buljević^{1,2}

¹*Ugostiteljsko-turistička škola, Glazbena škola Franje Kuhača i*

²*Tehnička škola i prirodoslovna gimnazija Ruđera Boškovića, Osijek, Hrvatska*

lea.buljevic1@skole.hr

U sadašnjem trenutku postoji pojačana potreba skrbi o mentalnom zdravlju mladih. Međutim, još uvijek određeni broj škola nema stručnog suradnika psihologa, a zdravstveni sustav nema adekvatne resurse za pružanje pravovremene i kontinuirane podrške djeci i mladima. U tim slučajevima roditelji i učenici obraćaju se ostalim dostupnim oblicima podrške koji postoje u zajednici: savjetovalištima i udrugama. Iz različitih razloga neki pojedinci primarno biraju ovaj izvanškolski oblik podrške, iako im je ona dostupna u matičnim institucijama. U Bračnom i obiteljskom savjetovalištu Osijek nude se usluge individualnog savjetovanja i različiti oblici grupnog rada. U ovom izlaganju iznijet će se iskustva individualnog i grupnog rada u Savjetovalištu s naglaskom na prednosti i nedostatke istih. Nadalje, sagledati ćemo mogućnosti suradnje sa školama u svrhu poboljšanja dostupnih usluga govoreći o vlastitim iskustvima i poteškoćama s kojima se susrećemo.

Ključne riječi: individualno savjetovanje, grupno savjetovanje, prednosti i nedostaci izvanškolskog sustava

TED TALK

KOJE SU TO OSNOVNE PSIHOLOŠKE POTREBE UČENIKA I KAKO IH NASTAVNICI I STRUČNI SURADNICI MOGU BOLJE ZADOVOLJAVATI?

Aleksandra Huić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ahuic@ffzg.hr

Prema teoriji samodeterminacije, kada su nam zadovoljene osnovne psihološke potrebe za autonomijom, povezanosti i kompetentnosti u životu smo općenito dobro, osjećamo se vitalno i imamo kapaciteta aktivno se upuštati u životne zadatke i izazove te biti uspješni. Učenici kojima su ove potrebe zadovoljene imaju višu intrinzičnu motivaciju za učenje, više se uključuju u nastavu i školske zadatke, imaju bolji akademski uspjeh kao i bolje mentalno zdravlje. Školski kontekst koji stvaraju nastavnici i stručni suradnici ključan su faktor koji određuje hoće li ove potrebe kod učenika biti zadovoljene ili aktivno frustrirane. U ovom izlaganju ću na konkretnim primjerima objasniti kako izgleda kada su učenicima psihološke potrebe zadovoljene, a kako izgleda kada su one frustrirane. Predstaviti ću kružni model (de)motivirajućih stilova koji opisuje ponašanja kojima nastavnici i stručni suradnici motiviraju svoje učenike, te razgraničiti ponašanja povezana s višom motivacijom odnosno višom frustracijom kod učenika. Naposljetku, iznijeti ću konkretne smjernice kako bolje zadovoljavati osnovne psihološke potrebe učenika i time pridonositi njihovim pozitivnim razvojnim ishodima i višoj psihološkoj dobrobiti.

Ključne riječi: teorija samodeterminacije, osnovne psihološke potrebe, (de)motivirajući stilovi, praktične smjernice

RAZVOJ KOMPETENCIJA UČITELJA U PREPOZNAVANJU, POTICANJU I VREDNOVANJU DAROVITIH UČENIKA - ULOGA ŠKOLSKOGA PSIHOLOGA

Jasna Cvetković-Lay

Centar za poticanje darovitosti djeteta „Bistrić“, Zagreb, Hrvatska

nadarenost@gmail.com

Projekt *EduDar*, kojeg je u 2022. godini sufinanciralo MZO i priručnik koji je nastao kao ishod istraživanja potreba i kompetencija učitelja, osmišljeni su kao spoj znanosti i dobre prakse i kao operacionalizacija temeljnih načela rada s darovitim učenicima postavljenim u *Smjernicama za rad s darovitom djecom i učenicima*. Primjeri dobre prakse i savjeti za rad s darovitim učenicima proizašli su iz empirijskog istraživanja provedenog na uzorku učitelja razredne nastave u školama partnerima u projektu. Istraživanje je provedeno s ciljem dolaženja do podataka o tome što su učiteljima u radu s darovitim učenicima najveći izazovi, a što bi im najviše pomoglo, kakvo osobno iskustvo imaju s darovitim učenicima, kako doživljavaju/opisuju darovitog, a kako kreativnog učenika, koje zajedničke karakteristike pripisuju darovitim i kreativnim učenicima, koliku važnost pridaju različitim pokazateljima u procesu nominacije darovitih, kako doživljavaju prednosti i teškoće u školskom radu za darovite/kreativne učenike i kakvu odgojno-obrazovnu podršku osiguravaju darovitom učeniku. Dobiveni rezultati ukazuju na različite mogućnosti uključivanja školskog psihologa u razvoj kompetencija učitelja u unapređenju procjenjivačkih vještina i pristupa tijekom uočavanja i nominiranja darovitih učenika. Navedeni primjeri dobre prakse naglašavaju važnost suradnje učitelja i stručnih suradnika u procesu identifikacije te u planiranju i realizaciji odgojno-obrazovne podrške koja je podložna promjenama ovisno o produktima, interesima i napretku darovitih učenika.

Ključne riječi: daroviti učenici, kompetencije učitelja, prepoznavanje, poticanje, vrednovanje

JUNG U ŠKOLSKOJ KLUPI

Roberto Mužić

Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb, Hrvatska

roberto.muzic@hzjz.hr

Škola je po definiciji odgojno obrazovna ustanova. Ona svoju definiciju doista i utjelovljuje, ako ništa drugo, na pasivan način. S vremena na vrijeme (a nakon nedavne pandemije i sve češće) škola poprima ulogu svojevrzne gladijatorske arene u kojoj se događaju vršnjački i međugeneracijski sukobi. Isječke o tome možemo pronaći među popularnijim medijskim člancima. Nakon nasilnih i nemilih događaja u pravilu krećemo u lov na dežurnog jarca, žudeći za odgovorom na milijunsko pitanje "tko je zapravo zakazao?". No, što se krije iza arhetipa žrtvenog jarca? Koja je uloga školskih psihologa u svemu tome i što na tu temu ima za reći jedan javnozdravstveni radnik koji šeta hodnicima psihijatrijskih ustanova? Neke odgovore doznajte iz ovog TedTalk-a.

Ključne riječi: (vršnjačko) nasilje, arhetip žrtvenog jarca, uloga školskog psihologa

ZAJEDNO U PODRŠCI UČENIKA S POTEŠKOĆAMA KROZ PRIMJENU KONCEPTA NEURORAZLIČITOSTI

Radojka Sućeska Ligutić

Glazbeno učilište Elly Bašić, Glazbena škola Pavla Markovca, Glazbena škola Vatroslava Lisinskog, Zagreb, Hrvatska

suceskaradojka@gmail.com

Dijagnoza poteškoće nužna je i korisna: učeniku omogućuje individualizirani pristup u nastavi, i tretmane u skladu s potrebama. No, pojmovi *teškoće*, *poremećaji* i navođenje deficita stvara perceptivni filter kod roditelja i nastavnika, zbog čega se fokusiraju na nedostatke, a ne na učenikove osobne specifičnosti i snage. Takav stav odraslih važnih figura u odrastanju i razvoju djeteta prenosi se i na dijete.

Neurorazličitost (prvi put taj pojam 90 ih godina koristi Judy Singer, osoba iz spektra) gleda na disleksiju i autistični spektar kao „varijacije u ljudskom mozgu u pogledu društvenosti, učenja, pažnje i drugih mentalnih funkcija“, dakle kao biološku raznolikost koja doprinosi opstanku vrste. U mom radu s učenicima koncept neurorazličitosti pokazao se koristan i u pristupu s roditeljima, učenicima i nastavnicima. Za mene je taj pristup zanimljiv, kreativan i istraživalački, olakšava stvaranje socijalne mreže oko učenika, jer se u jednakoj poziciji istraživanja povezuju učenik, roditelj, psiholog i nastavnik.

Zbog toga školski psiholog kao pokretač takve timske suradnje, temeljene na konceptu neurorazličitosti ima važnu ulogu u razvoju učenika s teškoćama tijekom formativnih godina. Koncept neurorazličitosti podržava razvoj učenika u osobu koja će nakon škole ići za svojim snovima.

Ključne riječi: neurorazličitost, učenici s poteškoćama, rad školskog psihologa

POPIS AUTORA

A

Aladrović Slovaček, Katarina 57

Anđelić, Sandra 18

Azeniće, Ivana 78, 80

B

Babarović, Toni 66

Babić, Nina 32

Baćak, Valerio 50

Bare, Ana 10

Berberović, Marko 16

Bezinović, Petar 48, 59

Blažev, Mirta 66

Boljkovac, Elena 49

Bosnar, Klara 13

Borbelj Čeko, Jasna 24

Božičević, Ivana 50

Brajša - Žganec, Andreja 52

Brkljačić, Tihana 52

Buljević, Lea 78, 82

Buško, Vesna 48

Butković, Ana 63

C

Cvetković-Lay, Jasna 85

Č

Černja Rajter, Iva 66

Čorkalo Biruški, Dinka 41, 75

D

Delać, Ivana 14

Dević, Ivan 66

Dodig, Mateja 72

Dodig Hundrić, Dora 73

Dujić, Natalia 13, 64

Dujmović, Marina 64

Dž

Džida, Marija 52

Đ

Đerfi, Dragan 67

E

Ercegović, Antonija 19

F

Filić, Gabriela 22

G

Garašić, Ivana 45

Grbić, Mirela 25

Grbavac, Ivana 25

H

Host, Mia 38

Huić, Aleksandra 9, 63, 84

J

Jambrović Čugura, Ivana 15

Jelić, Margareta 41, 75

Jokić, Boris 51

Jokić-Begić, Nataša 8

Juras, Luka 49

Jurić, Marija 16

Jurin, Tanja 50, 51

Jurišević, Mojca 3

K

Karin, Tonka 21

Kaštelan, Sanja 18

Kegalj, Nada 9, 42, 76

Kezić, Dubravko 65

Klapčić, Bojan 26

Kolanović, Maja 51

Kos Bzik, Lidija 61

Kotrla Topić, Marina 52

Kovač, Snježana 8

Kravaršćan, Jurica 27

Krotin, Stela 39

Krnić Turkalj, Daniela 18

Krpanec, Eta 9, 66

Kučanda, Zvončica 11, 78, 81

Kučar, Maja 52

Kurtušić, Ivana 22

Kuterovac Jagodić, Gordana 74

L

Lacković, Dora 45
Landripet, Ivan 50
Lauri Korajlija, Anita 4, 8, 39
Leko, Jelena 20
Lovreković, Tajana 37
Luetić, Nada 53
Lukačin, Lorelaj 55

LJ

Ljubotina, Damir 54

M

Majić, Ana 55
Major, Nataša 28, 67
Mandić, Sabina 73
Marić, Mateja 29
Martinčević, Marina 49
Marušić, Iris 5, 31
Masnjak Kalčik, Mia 10, 30, 56
Matić Bojić, Jelena 31
Matković, Ana 20, 57
Mayer Dijana 21
Mikac, Una 68
Mikulić, Marija 69
Milković Šipek, Sanja 32
Mišetić, Željka 70
Munivrana, Ana 33
Mužić, Roberto 86

N

Neralić, Krunoslav 45
Nikčević-Milković, Anela 60
Novković Poje, Gordana 10, 34

P

Pavačić, Ivana 71
Pavić Šimetin, Ivana 21
Pavlin-Bernardić, Nina 6
Pavlinovac, Mateja 72
Pepeonik Mija 27
Perak, Jelena 33
Petković, Lara 21
Pikić Jugović, Ivana 31
Popova Uzunovski, Dora 58
Popović, Dora 66

Prenner, Dorotea 35

R

Radić Bursać, Sanja 73
Radoš, Antonija 35
Ribarić Gruber, Ana 40
Ricijaš, Neven 73
Ristić Dedić, Zrinka 51
Ružić, Valentina 45

S

Selak Bagarić, Ella 27
Sekso, Dino, 53
Sesar, Kristina 39
Skopljak, Katarina 54
Slačanac, Iva 36
Slunjski, Matea 35
Slunjski Ivanković, Ivana 37
Smojver-Ažić, Sanja 59
Srzentić, Josipa 18
Stanković, Nikolina 41, 75
Strejček, Sara 3
Strujić, Jelena 10
Sućeska Ligutić, Radojka 87
Sviben Družinec, Marina 69

Š

Šapić Kozar, Ljiljana 11, 78, 79
Šentija Knežević, Mirela 54
Šestak, Irena 70
Šimić Šašić, Slavica 60
Šimunović, Mara 66
Škovrlj, Bruno 45
Štulhofer, Aleksandar 50
Šušić, Vera 36
Šverko, Iva 66

T

Tuhtan-Maras, Tanja 38

V

Valentić, Maja 21
Varnica, Dejana 11, 22
Vasilj Perković, Vida 39
Velki, Tena 74
Viduka, Diana 11

Predijevac, Nina 27
Vrdoljak, Antonija 41, 75
Vučetić, Sanja 40
Vučković, Elvira 42, 76

Vranić, Andrea 49

Z

Zadelj, Lucija 61
Zelić, Ivica 55

Ž

Žarković, Danijela 32
Žegrec, Ana 21
Žižek, Tatjana 43

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Ulica Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

<https://web2020.ffzg.unizg.hr/>

Za izdavača: dekan izv. prof. dr. sc. Domagoj Tončinić

ISBN: 978-953-379-144-9

DOI: <https://doi.org/10.17234/KSP2>